

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
o o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Naročnina
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Socializem posameznika.

Abditus:

(Dalje.)

IV.

V svetovnem gibanju načel imamo dve glavni struji. V boju med staro in novo družbo se dandanes križa dvojih, nasprotnih si, svet preobrazujočih naziranj: *krščansko in materialistiško*.

Razlage materialistiškega svetovnega nazora so različne. Prva razlaga: Človek je brezpomemben atom v neskončnem vsemirju, pravtako, kakor je tudi planet, na katerem nam je dano živeti, le majhen kosček velikega, neizmernega svetovja. Iz tega temeljnega prvotnega naziranja sledi, da je človekova volja in človeška zgodovina sploh zgolj poizvod razvoja ki je vsemogočen in na katerega človek nima vpliva. To je filozofična plat materialistiškega svetovnega nazora.

Druga razlaga: Historični materializem priznava odločilno moč gospodarskih ali gmotnih razmer, stavi pa človeka višje in tudi njegovo voljo, trdeč, da vpliva ta volja tudi na smer razvoja.

Prva razlaga je priprosta in enostavna, druga komplicirana.

Filozofični temelj materializma je samo eden; novejša razlage materializma se opirajo zlasti na ekonomični determinizem, ki ga danes ni možno tajiti in ki ga moderni človek vsprejemlje kot nauk razlaganja zgodovine.

Krščanski svetovni nazor pa uči, da ima človek prosto voljo, da torej človek ni zgolj produkt razmer, v katerih živi. To prosto voljo je človeku podelil Bog, da ima možnost si pridobiti dobro ali slabo življenje po smrti, ko oživi človekova duša. Omiknemu kakor tudi neomiknemu kristjanu je tedaj posmrtno, duševno življenje končni in edini cilj zemeljskega življenja, dočim je materialistu končni cilj človeškega dejanja in nehanja srečno življenje že na zemlji.

Temeljni nauk krščanstva je tedaj ta: Naše zemeljsko življenje je le prehodna doba v boljše življenje — v duševno posmrtno življenje.

Krščanski svetovni nazor ima — kakor vemo — odlčno individualistiško tendenco, dočim materialistiški svetovni nazor pozna posameznika le kot del mase, del gibajoče se snovi.

Nastane težko vprašanje: Ali je to kar nas uči krščanstvo, resnično, ali moremo verovati temu, da bomo vsaj po smrti boljše duševno živeli?

Filozofični materializem to zanikava. Materialistiški nazor je lepo zaokrožen in reči se mora, da so njegove meje za svobodno duševno življenje zelo ozke. Če vem,

da ni Boga nad menoj, če vem, da sem le neznamen kosček materije, mi je svet, ki ga vidim, slišim, čutim — vse. Ta realni svet pa je majhen, omejen je človekov pogled v njem. Egoizem človeka, ki pozna le gmotne prednosti — v prvi vrsti — ostane človeku edini objekt razmišljanja.

Končno pa temelji tudi ta nazor le na hipotezi. Neoporečno je, da nam ostane slutnja, če je za temi lepo zaokroženimi mejami filozofičnega materializma vendar še kaj drugega. Morda je tam zunaj Bog, višje bitje, vladajoče nad človekom?

Ta slutnja, se mi zdi, ostane večna, zahteva od človeka več duševnega napora in misli, kakor mu more dati materialistično verstvo.

Če smo videli pri krščanstvu negotovost, ker nismo marali verovati, ali nam more potemtakem dati gotovost filozofični materializem? Brez dvoma je, da nam daje krščanski individualistični svetovni nazor večjo možnost duševnega napredovanja in razvitka kakor pa filozofični materializem. Zato je krščanstvo še danes filozofsko zmogovito ker je njegov svetovni nazor močnejši in lepši.

Zakaj pri vsem tem je treba vpoštovati, da je človek po naturi verno bitje. Socializem pa mora računati v neravno zadnji vrsti z duševnim razpoloženjem človeka.

Filozofsko temelji socializem po veliki večini svojih praktičnih predstavnikov na materialistiškem svetovnem naziranju, dasiravno je praktiška izvedba tega epikurejskega načela rodila kot odpor socialistično misel v njenih radikalnih, nepopolnih početkih. Želja po neizmernem uživanju zlasti tega sveta, ki se ni nikoli ozirala na kako »nepravilnost«, je imela za posledek brezobzirno izkoriščanje družabno šibkejših. To ni bilo utemeljeno v družabni potrebi, niti kje drugje. Ta gmotna sila je dosledno izvedena negacija krščanskega svetovnega naziranja in v tej reakciji proti materialističnim privilegirancem se je rodil socializem. Poslužil se je sredstva, ki mu ga je dalo rojstvo. Stalno pa se to ni moglo držati in filozofični materializem se je samo tako dolgo mogel družiti s socialističnimi mislimi, dokler so bile te misli socialistično mišljenje in čustvovanje, brezmejno radikalne, to je nepopolne. Historični materializem pa je dal socializmu krepko sredstvo za razumevanje našega historičnega življenja: Ekonomski determinizem, ki je neprecenljivo orožje v vsakdanjih socialnih bojih.

Socializem kot družabni in ekonomski faktor se danes ne more več držati trhle veje filozofičnega materializma. Ta nas — kakor že rečeno — uči, da smo ljudje le neznamni delci velikega mehanizma, brez moči in lastna volja, da izginemo neopaženi in nepogrešani. Vseeno je, ali živimo dolgo

in koristno življenje, ali pa poginemo koj po porodu, še predno smo se zavedli. Namen človekov je zgolj umreti in živeti.

Ta življenski indiferentizem je misleči in čuteči človek zavrgel kot neporabljen. Socialist pa, ki zahteva novega in boljšega življenja, mora ta življenski nazor kategorično zavreči. S tem, da prodira in se bojuje socializem proti sedanjji družbi in starim nazorom, ustvarja pot novemu čvrstejšemu — *socialnemu individualizmu*, — temu pa je krščansko svetovno naziranje vsekakor bližje, kakor pa duševna pustinja materialistiške filozofije.

Človek, ki je sam sebi namen, postaja središče vsega. Vse je zaradi človeka tukaj, ki mu je dolžnost skrbeti zato, da bo dobro in pravično živel, ne le sam, temveč tudi njegov bližnji.

Najvišje socialno delo bo utrditev harmoničnega sodelovanja med posameznikom in celoto. Socialna pravica bo to.

Ta harmonija pa izključuje vsako izkoriščanje, temelječe v potenciranem materialistiškem nazoru, kakor obenem ustvarja potrebo nove socialne etike.

V.

Kapital je znak naše dobe. Kapital so proizvajalna sredstva v zasebni posesti in kar je s tem v zvezi, n. pr. nadvrednost. To historično kategorijo hoče socializem premagati in sicer na ta način, da podružabi produkcijska, proizvalna sredstva in s tem onemogoči izkoriščanje ljudstva po posameznih kapitalistih. To izkoriščanje je vsled razvite blagovne produkcije veliko in tvori za delavni sloj družabno bedo.

Bogastva socializem ne zanikuje, tudi bogastva v zasebni lasti ne. Socialist, ki stremi po tem, da odvzame posamezniku sleherni možnost svobodnega razpolaganja z njegovim posestvom itd. je utopističen socialist. Moderni socializem hoče marveč le kapital kot proizvajalno sredstvo iztrgati iz moči zasebne zlorabe.

Garancija proti individualni zlorabi kapitala — kakor omogočuje to današnja kapitalistična družba — pa je kolektivna, t. j. skupna last produkcijskih sredstev.

Ta proces se ima izvršiti polagoma, potom postavodaje, kot najvišje sankcije vseobče družabne potrebe in sile. Vsako nenadno in skupno »razoroženje« kapitalistov je historično izključno. Izvršiti se more samo potom historično izvedenega dogovora in vstrajnega dela socialno šibkega razreda današnje družbe.

Ta administrativni program socializma zahteva pa sicer ne absolutno pač pa veliko večjo *individualno svobodo*, nego jo imamo danes. Ta večja individualna svoboda se zreali v njeni bodoči *posplošenosti*.

Gibalno pero, gonilna sila posameznika ali kake celote je brez dvoma po-

trebna. Potreba je središče in izhod vsega narodnogospodarskega gibanja.

Po veliki večini je danes kapital zasebna last. Ta pa je v velekapitalistični dobi že davno nehala biti središče in cilj potrebne proizvodnje, ker se zasebna last ne omejuje na osebno rabo.

Izdelovanje produktov se ne vrši v velekapitalistični dobi več radi potrebe posameznika in družbe, temveč radi dobička v svrhu množitve kapitala v rokah posameznika.

Socijalno načelo toraj je: Kolektivna produkcija. Temeljno načelo proizvodnje bodi potreba uporabe za ljudi. S tem bi bila odstranjena ena najhujših nesreč kapitalističnega obrata, krize, ki pahne vsakokrat, ko nastopi tisoče družin v bedo in nesrečo.

Zahteva torej socializem kolektivno produkcijo, dočim kolektivni konsum kot nepotreben in postranski zavrača.

Svoboda družbe ali pa kake celote se zrcali v svobodi posameznika. Največja svoboda posameznika pa tiči v tem, da ta sam določuje svoje individualne potrebe. To je temelj individualistiške svobode. Vzemite posamezniku možnost odločevati nad seboj samim, in pokopana je svoboda. V tem trenutku ne moremo več govoriti o individualizmu — a tudi o socializmu ne.

Napačno je toraj načelo, da vzame socializem individualno svobodo in jo pokoplje; res je marveč, da more socializem svobodo posameznika dvigniti in posplošiti, če hoče sam obveljati. To posplošenje pa se ima izvršiti tako, da se zniža moč zasebnega kapitala. Na ta način si bo mogel posameznik pridobivati sredstev za utešenje svojih potreb, ki si jih bo odločeval sam.

S tem je dosežena največja in najvišja svoboda, ki si jo moramo danes misliti.

Ta svoboda, dana vsakemu posameznemu, pa nedvomno zahteva tej svobodi primerno javnost v življenju in razmerah vsakočasne dobe.

Brez tega pada svoboda, ki jo je dvignil socializem, in ž njo socialna družba. Kakor je svoboda lepa in dobra, tako je tudi slaba in škodljiva, če je zgolj objekt zlorabe in grabežljivosti.

Tu pa stopa v ospredje poglobljeni verski moment posameznika in sicer kot moralna moč posameznika v boju in kot uživanje individualne duše.

Socializem ustvarja s tem, da daje in dajati mora slehernemu človeku moč odločevati o njegovih lastnih potrebah, možnost, da se lahko razvija in napreduje. Ta svoboda zahteva pa odločno individualne zmožnosti jo vsprejemati in pa vporabljanje. Ta zmožnost zahteva torej socialno izobrazbo. Ta naj izravnava vse vede, ki imajo ali pa morejo imeti stik z življenjem.

Zadnja in vrhna funkcija socialne izobrazbe pa je *človekova zavest*, temelječa v družabni, odnosno socialni etiki ali pa na verstvu posameznika — v socialistični družbi lahko tudi *socialna vest* imenovana.

(Dalje prihodnjič.)

U službi kapitalizma.

Že večkrat smo naglašali, da bi bila moč velikega kapitala smešno majhna, ako bi morala peščica velekapitalistov sama zastopati svoje interese proti množicam, katere izkorišča. Skrivnost njene mogočne vlade nad milioni in milioni ljudi je v tem, da si velekapital lahko kupuje dušč. Ne le ročno, ampak tudi duševno delo je odvisno od kapitala. Znanje, ki ga nima kapitalist, si kupuje s svojim denarjem in tako si ustvarja sužnje boljše vrste, ki združujejo svoje interese z interesi velekapitalizma, pa mu zato prodajajo svoje človeško dostojanstvo. svoje prepričanje in svobodo svojih misli.

Dokaz za to resnico, o kateri je naše delavstvo še premalo razmišljalo, je tudi sledeča vest o ameriških odvetnikih in

o nagradah, ki jih dobivajo. Zlasti veliki trusti — se pravi v tej vesti — honorirajo svoje pravne zastopnike sijajno; gotovo je, da ne dobi ni eden od onih dvanajstih odvetnikov, ki so v stalni službi pri Standard-Oil-Company, manj kakor pol milijona na leto. A to še niso vsi odvetniki, kajti ko so nedavno obravnavali pred drugo instanco, ali naj trust razpade, je bilo 21 zastopnikov navzočih. Vendar se pa odvetniki ne dajo radi vdinjati posameznim osebam in če je honorar še tako sijajen. Tako je n. pr. Samuel Untermyer odbil ponudbo, ko bi bil lahko zaslužil letno več stotisoč dolarjev. Jurist seveda, ki zasluži kar pri eni tožbi 700.000 dolarjev, ne čuti potrebe, gledati za življensko službo. To je dobil gospod Untermyer, da si tožba ni tekla čez tri mesece.

Drugi del te vesti nikakor ne vzame važnosti prvemu delu. Radi ali neradi, vdinjajo se vendar. Toliko juristov, kolikor jih trust potrebuje, jih dobi vsak čas in to je glavno.

Tako pa ni le z juristi. Ko se je začelo v Avstriji razvijati protialkoholno gibanje, so bogati pivovararji takoj dobili profesorje in zdravnike, ki so šli »dokazovat«, da je pitje alkohola »potrebno«.

To je kletev kapitalističnega sistema, ki prizanaša le prereditim izjemam: Ali se prodaš, ali pa stradaj in pogini! Če si »navaden« delavec, se ti pove to naravnost v obraz. Če si »inteligent«, se ti to sicer ne pove tako grobo, ampak čutiti moraš vseeno bridko resnico. Največji del človeštva mora biti kapitalizmu za sužnja, manjši del mora sužnje držati v pokorščini. In nikdar ne bo drugače, nikdar se človeštvo ne reši tega sramotnega suženjstva, dokler se ne poruši podli kapitalizem z orožjem socializma.

Delavski boji v Avstriji leta 1909.

Delavski statistični urad trgovskega ministerstva je izdal pred kratkim splošno poročilo o delavskem gibanju v letu 1909. V poročilu je navedenih 617 gibanj, ki so bila uradno šteta. Do konca leta 1909 je od teh 617 gibanj manjkalo še 102 poročil, tako, da se poročilo prav za prav razteza le na 515 gibanj. V teh 515 bojih je pa bilo 495 stavk in 20 izprtij.

Prizadetih je bilo v 515 gibanjih 1307 podjetij in 422 velepodjetij. V štirih slučajih je število podjetij neznan. V 1307 podjetjih je uslužbenih 102.810 delavcev in jih je baje stavkalo 60.824, torej 59.1 odstotkov vseh uslužbenih. Na *Štajerskem* je bilo 26 stavk, pri katerih je bilo udeleženih 99 podjetij in med temi 13 velepodjetij. Na *Koroškem* je bilo pet stavk in sicer vse v velepodjetjih. Vposlenih je bilo v 99 podjetjih *Štajerske* 3029 delavcev, od teh je stavkalo 1703. Na *Koroškem* je bilo pri petih podjetjih vposlenih 723 delavcev; od teh je stavkalo 298. V obeh deželah so bile skupinske stavke. Največ stavk je bilo: na *Češkem* (175), na *Nižjeavstrijskem* (122), na *Moravskem* (54), v *Šleziji* (32). To je ozirom na razvito industrijo imenovanih dežel tudi umevno. Stavkalo je pa: na *Češkem* 20.876 delavcev na *Nižjeavstrijskem* 8661, na *Moravskem* 5664 in v *Šleziji* pa 8241. *Gališka* je imela 31 stavk pri katerih je bilo prizadetih 9859 delavcev.

Poprečno je bilo v Avstriji leta 1909 pri vsaki stavki udeleženih 122 delavcev. V 61 slučajih (12.3 odstotkov vseh stavk) je bilo prizadetih več podjetij; pri takih skupinskih stavkah je bilo 7207 stavkajočih (11.8 odstotkov vseh stavkajočih), pri 434 posameznih stavkah (87.7 odstotkov) 53.617 stavkajočih 88.2 odstotkov).

182 stavk je pričelo spomladi (marc, april, maj), 167 po leti (juni, juli, avgust), 87 jeseni (september, oktober, november) in 58 pa po zimi (december, januar, februar) glede ene stavke ni bilo mogoče zvedeti pričetka.

Od vsakih 100 stavk jih je trajalo: od 1 do 5 dni 48.1, od 6 do 10 dni 14.5, od 11 do 15 dni 10.3, od 16 do 20 dni 4.2, od 21 do 30 dni 5.3, od 31 do 40 dni 3.8, od 41 do 50 dni 2.4, od 51 do 100 dni 5.5, čez 100 dni 1.0 nedoločeni čas pa 4.9 odstotkov.

Kakor prejšnja leta, je bila tudi leta 1909 nezadovoljnost s plačami glavni vzrok stavk; poleg tega je pa tudi odpuščanje delavcev povzročilo več stavk.

Vzroki stavk so bili:

	pri stavkah	% vseh stavk
Nezadovoljnost s plačo	303	61,2
Odpust delavcev	68	13,7
Nezadovoljnost z delavnim časom	54	10,9
Nezadovoljnost z delav., oziroma službenim redom	22	4,4
Znižanje plač	22	4,4
Neprikljubljenost predpostavljanih	15	3,0

Če si bliže ogledamo različne zahteve, potem vidimo sledeče:

1. glede plač:

	v slučajih
Vzdržanje obstoječih plač	25
Povišanje dnevnih in akord. plač	325
Plača praznikov, višja plača prekur-nega dela, čakalne plače	48
Povišanje plače za nedeljsko in praznično delo	14
Povišanje plače za nočno delo	5
Odprava otrgavanja plač	8
Brezplačna in znižana kurjava	9
Posebna plača odmorov	1
Dovolitev doklad	21
Brezplačnost potrebsčin za delo	2
Druge zahteve glede plač	8

2. glede delavnega časa:

Vzdržanje obstoječega delav. časa	5
Skrajšanje dnevnega delav. časa	91
Odprava ali omejitev prekur-nega dela	1
Odprava ali omejitev dela o ne-deljah in praznikih	8
Skrajšanje delavnega časa o so-botah in pondeljkih	28
Skrajšanje delavnega časa pred velikimi prazniki	11
Vpeljava nadomestnega počitka	3
Dovolitev letnega dopusta	1
Vzdrževanje počitkov med delom	4
Dovolitev počitkov med delom	6

3. glede organizacije:

Pripoznanje, oziroma vpeljava de-lavskih zastopov ali zaupnikov	51
Prostost 1. maja	43
Zopetno vsprejetje odpuščenih	49
Neodpustitev stavkajočih	38
Odpustitev stavkokazov oziroma neprikljubljenih delavcev	30
Odstranitev predpostavljanih	19
Proti odstranitvi zaupnikov	5
Zaradi posredovanja dela	2
Radi vsprejetja samo organiziranih delavcev	8
Proti odpustu organiziranih de-lavcev	2
Druge zahteve glede organizacije	2

4. razne zahteve:

Delavni oz. službeni red	50
Zdravstveni oziri	13
Odprava akorda	11
Odprava hrane pri delodajalcu	3
Bolniška blag. in zavar. proti ne-zgodam	5
Zahteva akordnega dela	1
Ureditve razmerja pri učencih	3
Odškodnina za dobo stavke	2
Druge zahteve	46

Glede *vspehov stavk* se nam kaže leta 1909 sledeča slika:

Končalo je:

a) s popolnim vspehom	88	4.335	17,8	7
b) z delnim vspehom	212	32.655	42,8	53
c) brez vspeha	175	19.275	35,4	31,7
neznani vspehi	20	4.559	4,0	7,5

Če združimo stavke z popolnim in z delnim vspehom, potem je to enako 60,6 odstotkov vseh stavk \approx 60,8 odstotki vseh stavkujočih.

Glede vspeha z ozirom na najvažnejše zahteve, vidimo sledečo sliko:

zahteve	dovoljeno popolno, deloma, nič		
1. glede plač:			
Sploh	15,8	46,6	33,0
Vzdržanje plač	32,0	24,0	40,0
Povišanje plač	15,5	48,4	31,3
Plača o praznikih in večja plača prekur-nega dela	37,5	29,2	31,2
Povišanje plač za delo o nedeljah in praz-nikih	50,0	14,3	35,7
2. glede delavnega časa:			
Sploh	21,2	33,0	42,4
Vzdržanje delav. časa	60,0	—	40,0
Skrajšanje delav. časa	19,8	31,9	46,1
Skrajšanje delav. časa o sobotah	46,4	10,7	39,3
Skrajšanje delav. časa pred prazniki	72,7	9,1	18,2
3. glede organizacije:			
Sploh	29,1	20,0	49,2
Priznanje zaupnikov	47,0	2,0	51,0
Vsprejetje odpuščenih	32,7	12,2	55,1
Prostost 1. maja	37,2	11,6	48,9
4. glede raznih zahtev:			
Sploh	48,1	17,6	32,4
Delav. oz. službeni red	56,0	18,0	24,0
Zdravstveni oziri	69,2	7,7	23,1
Odprava akorda	45,5	—	54,5
Bolnišcina in zavaro-valnina	40,0	60,0	—

Boji, katerih vspeh dne 31. decembra 1909, ni bil znan, tudi tu niso vpoštrevani. Konečno naj še omenimo, da je bilo med označenimi 495 stavkami, 373-75,4% naskočnih, 59-11,9% odbijalnih in 63-12,7% takih stavk, kojih namena ni bilo mogoče določiti.

Glede izprtij naj bo omenjeno, da so se ta razdelila po kronovinah tako-le: 8 na Nizjeavstrijsko, 1 na Gornjeavstrijsko, 1 na Primorsko, 2 na Tirolsko, 6 na Češko, 1 na Moravsko in 1 na Galicijo.

Po obratih razdeljeno: 2 pri industriji za steklo, kamen, zemlje in glino, 1 pri kovinski obrti, 4 pri izdelovanju strojev, glasbenih instrumentov in pri prometu, 2 pri lesni in rudarski, 1 pri tapetiški, 2 pri krojaški, 1 pri užitni, 1 pri stavbeni, 2 pri grafični obrti in 2 pri trgovini.

Izprtja so se raztezala na 581 podjetij, med temi na 56 velepodjetij. Pri enem izprtju je število podjetij neznan. V teh podjetjih je uslužbenih 16.216 delavcev, od teh jih je pa bilo 12.813 izprtih. Vzroki izprtij so bili baje: v 6 slučajih stavke pri posameznih podjetjih, v 2 slučajih nezadovoljnost z delavnim redom od strani delavstva, v 6 slučajih nesporazum glede plač, v 2 slučajih samovoljno praznovanje 1. majnika, v 1 slučaju pasivni odpor in v 1 slučaju razne zahteve delavstva.

Izprtje je trajalo: v 4 slučajih po 1 dan, v 2 slučajih po 2 dni, v posameznih slučajih po 3, 5, 6, 12, 17, 23, 24, 28, 124, 150 in 153 dni, v 3 slučajih ni znano, po koliko časa.

Žalibog, da v Avstriji strokovne organizacije niso še tako močne, da bi se dalo z njih pomočjo kontrolirati uradna poročila. Pa bodisi kakorkoli. Resnica je, in to je uradno priznано, da je bilo tudi leto 1909 akoravno v podobi gospodarske krize, polno gibanj, ki so omogočila delavstvu lepих vspehov, toraj dokaz, da korakamo naprej.

Iz poročila pa ni posneti veliko o gibanjih na jugu, kar zopet dokazuje, da tudi leta 1909 mi nismo storili svoje naloge. Resnica je sicer, da pri nas nimamo razvite industrije in da naši ozkosrčni kapitalisti rajše nosijo svoje premoženje po raznih hranilnicah in se zadovoljujejo z malimi obrestmi, med tem ko se tujemu, podjetnemu kapitalu onemogočuje industrijalizacija naše bedne domovine. Vendar je pa tudi v naših krajih že delavska organizacija taka, da se mora z ozirom na razmere, upoštevati. Seveda bi bilo lahko še bolje, če bi naše delavstvo sploh spoznalo narodnostne fraze za ono sredstvo, ki jim onemogočuje razvoj.

Upajmo, da tudi v tem oziru pricaplamo za našimi drugonarodnimi tovariši in da se bo potem pri poročilih delavsko-statističnega urada tudi čitalo, da žive v Avstriji poleg drugih, tudi slovenski trpini, ki se zavedajo svojega človeškega dostojanstva.

Doslej prevladuje mnenje, da nas ni; naša naloga pa mora biti, postaviti to mnenje na laž, ter dokazati, ne samo da živimo, temveč da umevamo potrebo razrednega boja, kot sredstvo, s katerim se bo rešil človeški rod do popolne svobode.

Cantieme na državnih železnicah in njih posledice.

Že beseda »tantieme« sama, ki pomenja slovenski delež na dobičku, nas kar pretresa, in kdor pozna razmere, za katere se vporablja, jo mora smatrati za brezmiselno.

Človek bi skoraj rekel, da ta beseda posebno med strojnimi osebjem vzbuja instinktivno naravnost gnjus. Ta pojav je pa popolnoma opravičen, kakor hočemo v sledečih noticah dokazati.

Da pa ne nastanejo nesporazumljenja, bodi pred vsem povedano, da ni nevošljivost, ki govori iz našega dopisa, ne! — Večina naših kolegov ne pozna niti svot, ki se pod imenom »tantiem« izplačujejo našim predpostavljenim in nadzorovalnim organom.

Posledice »tantiem« se pa ne dajo skriti, tudi napram tistemu osebju ne, ki se v obče za nobeno stvar ne briga, ki pa vsaki dan, na lastnem telesu, da, vsako uro to občuti. Toda o tem pozneje.

V prvi vrsti si pokličimo v spomin, zgodovino o postanku »tantiem«, da bomo lažje našli vzroke, iz katerih se je vpeljal ta prokleti, korumpirajoči sistem.

Če raziskujemo vzroke postanka »tantiem«, tedaj moramo zopet marsikaj napisati, kar smo že opetovano ožigosali v naših strokovnih glasilih. To je pa zato potrebno, da zadobimo skupno sliko.

Pred nekaj leti — čas je postranskega pomena — je prišlo osrednje vodstvo vseh veleblagorodnih in čez vse premetenih nebodijih treba, visoko železniško ministerstvo, do zaključka, da je treba gospodom nadzorovalnim organom vendar nekaj dati za nadomestitev leta 1899 odpravljene vzdrževalne premije, in »tantieme« so zagledale luč sveta.

Utemeljevalo se je to s tem, da je treba strojnemu osebju, kakor tudi nadzorovalnim organom dati nekaj za spodbujanje, zato da bodo imeli interes na tem, da varčujejo v upravi državne železnice.

Gospodje »gori« so si namreč govorili, — to se pravi, sugerirali so si to mnenje, — da bo osebje, v trenutku, ko se izplačajo »tantieme«, že iz egoističnih, toraj iz materijalnih ozirov gledalo, kolikor le mogoče prihraniti.

Manjši del teh prihrankov naj bi dobilo osebje, drugi večji del pa železniška uprava. Na ta način bi se ustreglo obem delom: državi, ki bi vsled te ženijalne ideje spravljala tisočake v svoj nenasičen žep in osebju, kateremu bi se otvoril nov vir dohodkov.

Temeljna misel je bila toraj navidezno dobra, a žalibog je ostala samo misel, kajti v posledicah »tantiem« ni najti več temeljne misli. Brezdvomno je bilo težko tolmačiti

pojmi prihranka, ravno tako tudi temeljne zakone, po katerih bi se prihranki proračunavali in dobivali; to vse radi pripoznamo. Gotovo je pa tudi, da so gospodje, ki so se trudili, da so iznašli ta nesrečen sistem, ž njim dosegli ravno nasprotno od tega, kar je bila njih vodilna misel, oziroma kar so trdili. To trditev hočemo v naslednjem dokazati in sicer s podatki iz oficijelnih virov.

Da se v splošnem razumemo in to zmedeno in zelo komplicirano stvar pojмимо, je treba, ne samo, da poznamo zračunane svote »tantiem« in njih povprečne številke, ki so jih dobili posamezni nadzorovalni organi, temveč poznati moramo razvoj razdelitve »tantiem« in vse skupaj podvreči potrebni kritiki.

Imamo »tantieme« za strojno osebje in za nadzorovalno osebje. Najprej se hočemo pečati z obliko in svotami strojnega osebja. (Na sledeča izvajanja opozarjamo posebno one kandidate za strojno službo, ki imajo delati še izpite, in sicer za namestnike, kakor tudi za poduradnike. Pri obeh dveh izpitih je ta stvar del tvarine, iz katere se bodo pri izpitu tudi izpraševali. Pri poduradniškem izpitu je z odlokom žel. minist. to dodatna tvarina za tiste, ki so napravili namestniški izpit, predno so bili izdani novi izpraševalni predpisi.)

Za strojno osebje se je izdala leta 1905, z veljavo od 1. januarja 1906 norma pod naslovom: »Norm, betreffend der Prämienbezug für sorgsame Pflege und gute Ausnützung der Locomotiven seitens des Locomotivpersonales.« Norma se je v prvem trenutku izdala le provizorično, potom okrožnice, ki se pa ni dala naznanje strojnemu osebju. Kasneje se je izdal tozadeven predpis in sicer leta 1908.

Ta norma vsebuje temeljni stavek, da se premija (»tantiema«) izplača tedaj, če je prevozil stroj gotovo število kilometrov, ki se označi s povprečnim delom *Durchschnittsleistung*, ali pa več.

»Tantiema« t. j. delež na dobičku strojnega osebja, ki je narastel potom dela s strojem, se deli v dva dela: 1. Temeljna premija in 2. Dodatna premija.

Temeljna premija se izplača tedaj, če je dosegel stroj predpisano redno (turnusmäßig) povprečno delo. Ta premija znaša na leto in za stroj 50 kron. Dodatna premija se izplača tedaj, če je stroj prekoračil povprečno delo. Ta dodatna premija se proračuna za vsakih tisoč kilometrov, čez povprečno delo, in sicer v prvem letu, po poostreni preiskavi stroja, z 2 kronami 50 vinarji in narašča vsako leto za 25 vinarjev pri 1000 kilometrih, tako, da doseže v petem in šestem letu po poostreni preiskavi 5 kron za 1000 kilometrov, napravljenih preko povprečnega dela.

Sedaj pa nastane vprašanje: Kaj se smatra za povprečno delo stroja? Na to nam odgovarja norma samo deloma.

Naravno je, da se ne more za vsak stroj in za vsako serijo po različnih kurilnicah, smatrati enako število kilometrov za povprečno delo, ker krajevne razmere vplivajo jako različno na dosego kilometričnega dela.

V točki 14. norme je rečeno: Vsi stroji določene serije, poljubne kurilnice, vstevši one stroje, ki so bili v popravilu, so dosegli v letu pred razdelitvijo »tantiem«, določeno število kilometrov. To skupno delo se deli s številom strojev dotične skupine in rezultat je enak povprečnemu delu.

Strojno osebje skupin (Turnusgruppe) kjer tečejo le trije stroji ali tudi manj, je od tega proračuna izkjučeno. Osebje v takih slučajih pač lahko dobi temeljno premijo, nikoli pa ne dodatne in to če se pokaže spretnost in pridnost itd. osebja. To je določba, ki se lahko poljubno tolmači in izrablja. Del »tantiem« pripadajoč strojnemu osebju, in sicer temeljne premije kakor tudi dodatne premije se razdele tako, da dobi strojevodja 70 odstotkov, kurjač pa 30.

Izplačujejo se te tantieme vsako leto 1. julija za prejšnje leto. Proračun vsakega stroja, ki ni bil celo leto v službi, kakor razdelitev posameznega osebja po njihovih poslih pri strojih, bi bilo neumestno na tem mestu razkladati, ker bi stvar postala preobširna.

Naravno je da se v takih slučajih izplača le oni del dela, ki se je faktično zaslužil.

Za ono delo, ki ni doseglo 1000 kilometrov preko povprečenega dela, se ne izplača nič in pripada ta svota državno-železniški upravi. To je v obče temeljna podlaga tantiem strojnega osebja. Dodatno k temu naj nam bo dovoljeno še nekaj opazk.

Svota, ki jo dobita strojevodja in kurjač, znaša najboljšem slučaju, če sta namreč opravljala celo leto službo in je v njih stroj v premiji, kot temeljna premija 50 kron. Od te svote dobi strojevodja 70%, toraj 35 kron in 30%, toraj 15 kron, kurjač, in to za celo leto. Dodatna premija se dobi le v izvanrednih slučajih in se izplača kakor smo dejali, le za prekopovprečno službo.

Javna tajnost je pa, da ž. dolgo občutno primanjkuje strojev, to se pravi, da se stroje izrablja že dolgo do skrajnosti, da je toraj le v jako redkih slučajih mogoče povisati moč dela. Poleg tega nam pa tudi kaže način, kako se je določilo povprečno delo, da se pri tem ni prav nič oziralo na tehnično vzdrževanje strojev, temveč, da je bilo pri tem merodajno edino le efektivno delo strojev; kilometrično delo se ni vpoštevalo.

Pa ne samo to; tudi oblika teh določb sama na sebi je nepravilna. Že od nekaj se je moralo računati s tem, da stroj ne bo celo leto v službi, temveč da stoji tudi več časa v popravilu. Pri večjem številu strojev se toraj tudi računa z gotovim številom strojev izven službe in se označuje to s popravnimi odstotki.

Ta čas, namreč popravnimi odstotki, je pri stroju ali pri skupini strojev tem večji, čim več se stroji izrabljajo v kilometričnem ali v efektivnem delu.

Iz tega sledi, brez ozira na abstraktno nepravilnost načina premij, da oni stroji, — in ž njimi dodeljeno osebje — ki so bili že pred tantiemami do skrajnosti izrabljani, oziroma od več partij zasedeni, ne morejo doseči več temeljne premije in da tedaj o dodatni premiji sploh ni govora.

Logična posledica tega je, da ravno oni stroji, ki največ vozijo, — in to so starejši — in ki so bili vedno pastorka, najtežje dosežejo premije.

Značilno pa je za ta sistem, da ti stroji ne pridejo v premije ne morda radi tega, ker ne opravljajo dovolj službe, nego nasprotno, ker imajo veliko kilometrov in navadno tudi največje efektivno delo. Iz vsega tega sledi, da strokovna zmožnost strojnega osebja ne more prav nič vplivati na dosego tantiem ali premij. Ne vsebina temveč količina dela, ki ga opravi osebje, se premira. Da sta pa vsebina in količina kilometričnega dela prav malo indentični, to razume pač vsak strokovnjak. Seveda tak strokovnjak ne sme biti birokrat ki je vzrastel v prašnih aktih.

Strojno osebje vseh krajev seveda ni šlo na nastavljene limanice in ni zanemarilo svojih strojev; tako seveda niso ravnali nadzorovalni organi. O tem se še dalje doli pogovorimo in hočemo tudi dokazati.

Toda pustimo način na strani. Izplačane premije na najbolj ugodnih progah in pod najugodnejšimi pogoji ne dosežejo take višine, da bi bilo vredno o njih govoriti. Na vsak način bi vsi strojevodje in ž njimi vsi kurjači kaj radi pozabili na te tantieme, če bi se mesto njih rajši poštenje uredilo premogovno premijo. Naši tovariši niso zadovoljni niti z načinom, še manj pa z višino premij, in sicer že radi tega ne, ker ta dobiček nikoli ne dosega provzročene zgube na drugih krajih.

Rekapitulirajmo torej:

Strojno osebje, strojevodja in kurjač, toraj tisti organi, katerim železniška uprava izroči stroj in ki imajo torej v prvi vrsti posreden vpliv na vzdrževanje stroja, dobe zato tako malenkostno svoto, da bi bilo smešno, če bi se trdilo, da naj jih ta vsodbuja k boljšem vzdrževanju.

Tudi način, po katerem se ta premija proračunava, ni tak, da bi vsodbujal k požrtovalnemu delu. Zato se tudi prav nič ne ogrevamo za povišanje teh premij. Dejstvo pa je, da se strojno osebje trudi ne morda zaradi te premije, pač pa vzlicnje, da stroj obdrži v takem stanu, kakor je za službo neobhodno potreben.

S tem smo zaključili naše opazovanje o deležih na dobičku glede strojnega osebja in preidemo na deleže dobička (tantieme) nadzorovalnega osebja.

Glede načina velja vse to, kar smo napisali za strojno osebje, namreč, da so deleži dobička namenjeni za vse, samo ne za prihranke, v kolikor se tičejo strokovne strojevene uprave. Vse drugače seveda izgleda stvar, če se hoče mesto na stvarih, prihraniti na osebju in popolnoma drugo sliko vidimo, če napravimo vspelednico med absolutnimi denarnimi svotami, ki se izplačujejo kot deleži dobička ali tantieme. Tudi tukaj hočemo samo na kratko očrtati razvoj tantiem.

Oficijelno pravi odlok želez. minist. št. 33172 iz l. 1909 »Nominalverzeichnis über jenes Aufsichtspersonal der Heishäuser, an welches für die im Jahre 1908 beim Zugförderungsdienste erzielten Ersparnisse »Tantiemen« zur Auszahlung zu bringen sind«.

Vedno pa ni bilo tako. Nekoč se je stvar drugače nazivala. Prej se je reklo, »Ersparnis an totem und lebendem Material« (prihranki na živih in mrtvih tvarinah). Ta naslov je bil povod kritike, ne samo glede načina, — kajti ta je tudi še danes ostal, — temveč zaradi moralnega pojma prihrankov na živih tvarinah. Na dejstvu samem pa tudi ta menjava naslova nič ne predružači, kajti dete je enostavno dobilo drugo ime.

To je vse!

Oficijelen proračun tantiem, ki je v izdani izdaji v obče težko razumljiv, smo toraj lahko umevno predelali in ga našim čitateljem v sledečem predlagamo. Upoštevali smo seveda samo podatke tržaškega ravnateljstva. Izjemo napravimo samo v skupnem proračunu tantiem, zato da se vidnejši opazi razlika med posameznimi ravnateljstvi.

Slika I.

SVOTA

leta 1908 doseglih tantiem v posameznih ravnateljstvih.

Št.	Ravnateljstvo	deleži tantiem	kron
I.	Dunaj	141	19.779
II.	Linc	119	22.028
III.	Inomost	119	39.509
IV.	Beljak	120	27.963
V.	Trst	83	25.298
VI.	Plzen	124	18.037
VII.	Praga	189	32.521
VIII.	Olomuc	48	8.412
IX.	Krakov	132	20.890
X.	Lvov	114	12.480
XI.	Stanislau	69	8.260
XII.	O. v. Černovice	22	3.076
	Skupna svota	1280	238.253

Število deležev na tantiemah (1. kolona) kaže število uporabljenih strojev v posameznem okraju, ali pravzaprav število nadzorovalnih organov.

Absolutno in relativno zavzema prvo mesto inomoško ravnateljstvo. Pogled na sliko II. nam precej pokaže, zakaj je tako. Vidi se, da dobi kurilniško osebje tega ravnateljstva jako visoke deleže.

V sledeči sliki vidimo porazdeljene deleže za načelnike, načelnikove namestnike, strojne mojstre in organe računске in materialne službe. Oddelkovodje, tehnični uradniki i. t. d. so pri detajlni sestavi izpuščeni; njih deleži so pa zabilježeni v skupni svoti izplačanih tantiem (kolona 4, slika II.)

K tej statistiki nam je podati še nekaj pojasnil:

V obče je pri skupni svoti tantiem, v znesku 238.253 kron, udeleženih 747 oseb kurilniške nadzorovalne službe.

Teh 747 oseb pa seveda ne participira enakomerno na skupni svoti.

Slika II.

Od tega odpade polnih deležev na	organe računске in materialne službe		strojne mojstre		namest. ujege		preds. tajnika		izplačane tantieme	višina deležev	vseh deležev skupaj	Kurilnica
	od kr.	do kr.	od kr.	do kr.	od kr.	do kr.	od kr.	do kr.				
	12	351	1.050	726	1.400	968	400	300	11.200	350	32	Gorica
	94	130	—	—	—	—	—	—	4.598	242	19	Ljubljana
	100	100	—	—	—	—	—	—	800	100	8	Split
	60	140	1.050	—	1.400	—	2100	—	8.400	350	24	Trst-Sv. Andraž
									300	300	—	Trst-obrt. vodst.

(K tej statistiki bi bilo pripomniti: Številke označene v 5, 6, in 7. rubriki pomenijo polne svote, ki so se izplačale, če je dotičen organ opravljal celo leto službo. Če sta bila na enem mestu, vsled premeštanja, dva, potem se razdeli svota po opravljeni službeni dobi na dotičnem mestu. Če kako službeno mesto začasno ni bilo zasedeno, po tem pripada odpali znesek upravi.)

46 predstojnikov in 43 predstojniških namestnikov je dobilo skupaj 89.133 kron tantiem, od te svote samo v tržaškem ravnateljstvu 10.120 kron. V odstotkih povedano, je dobilo vseh oseb 37,4% skupne svote.

11,9% udeleženega osebja je toraj dobilo 89.133 kron — ostalih 88,1% nadzorovalnega osebja je pa moglo porazdeliti preostanek 149.120 kron.

Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so še posamezniki med temi 88,1 odstotki relativno dobro odrezali, kakor n. pr. oddelkovodje, dodeljeni tehnični uradniki, strojni mojstri, tako, da na ostale, (organe računске in materialne službe) pride le brezpomembna malenkost, za dvakrat do osemkrat višja nego so tantieme strojnega osebja. V absolutnih zneskih izraženo, so znašale tantieme predstojnikov od 400 do 2800 kron, predstojniških namestnikov od 300 do 1850 kron, tantieme strojnih mojstrov od 50 do 1050 kron (polni deleži in tantieme organov računске in materialne službe od 10 do 351 kron. Tantieme (deleži na dobičku) pa obstoje ne samo za vlakovozne, temveč tudi za

delavniško-vodstvene organe. Za organe tega oddelka se je izplačalo leta 1908 313.136 kr. Ta gospoda je bila torej dosti na boljsem nego oni v kurilnicah.

Če torej uvažujemo, da cela vrsta kurilniških vodij, ki so ob enem tudi delavniški vodje in ravno tako dodeljeni tehnični kurilniški uradniki v dosti slučajih participira na deležih v delavnicah, potem pač trdimo, da so „prizadeti“ lahko zadovoljni.

Skupno se je leta 1908 zaslužilo na tantijemah 551.389 kron, toraj nad pol milijona. Ta svota se je razdelila med približno 1000 oseb, ki so vse opravljale službo doma.

V enem zadnjih »Eisenbahner-jev« smo čitali poročilo o deputaciji, ki je bila pri želez. ministerstvu. Tam čitamo: Med drugim smo tudi zvedeli, da je gospod dvorni tajnik Dr. Winter mnenja, da strojno osebje rezervne službe ne rabi znanih 7 vinarjev časovne odškodnine in sicer zato ne, ker opravlja službo doma. Gospod Dr. Winter naj toraj vzame na znanje, da je teh pol milijonov kron vtaknila v žep samo taka gospoda, ki je vedno doma, da se toraj pri tej gospodi o prihrankih ne more govoriti.

Kar je vseč organom nadzorovalne službe, mora biti prav tovarišem rezervne službe. Brez ozira nato, da je želez. ministerstvo pri ureditvi vožnin popolnoma preziralo želje osebja in je vso stvar rešilo svojevoljno, ne glede na zahteve zastopnikov osebja.

V primeru naj še omenimo, da so tantijeme leta 1907. znašale 229 492 kron. V letu 1908 so toraj narastle za 8761.— kron. To povišanje je sicer videti malenkostno; če se pa spomnimo, da premije na premog od leta od leta padajo, tedaj je to vsekakor uvaževanja vredno. Tantijeme v delavnicah so leta 1906 znašale 278.160 kron in so tekom dveh let narasle za 34.976 kron.

Smer tantijem je toraj smeri premo-govne premije ravno nasprotna. Dočim prve naraščajo, slednja pada.

Pa bodi že konec številkam!

Oglejmo si posledice ki so jih povzročile tantijeme.

Pred tremi leti smo čitali v nekem našem strokovnem listu, najbrže v „Locomotivführer-ju“ da tantijeme vzgajajo naše predpostavljeni za sločince nad življenjem in zdravjem svojih podrejenih.

V dotičnem članku je bilo dokazano, da posamezni kurilniški predstojniki zahtevajo od strojnega osebja naravnost nečloveško službo, ki dva- in tudi večkratno presega določbe žel. ministerstva glede maksimalne meje službenega časa. To stremljenje je povzročilo celo katastrofo (eksplozijo kotla).

Od tistega časa se je sicer razmerje nekoliko zboljšalo, pa le zaradi tega, ker se danes osebje brani opravljati take službe in ker menda tudi žel. ministerstvo tozadevno vpliva. Seveda je ministerstvo prišlo do meje socialno političnega spoznanja in v bodoče se določbe glede turnusov menda ne bodo lahko ugodnejše interpretirali.

Kar se tiče turnusov radevolje priznamo, da se je obrnilo nekoliko na boljše akoravno posamezni kurilniški predstojniki naravnost ignorirajo določbe o službi in počitku. Nekaj drugega je pa, kar ne smemo izpustiti, namreč popravilo strojev. To nekatera službena mesta popolnoma zanemarjajo. Znan nam je celo slučaj, ko se je neki predstojnik in neki strojni mojster izrazil, da je le oni strojevodja strokovno naobražen, ki ne zapiše nobenega popravila. Ravno takega mnenja so menda tudi vodilni delavniški organi. Vsled tega bi bilo pri popravilih s marsikaj želeti. Da pa je temu tako, so vzrok tantijeme.

Kakor je iz vsega razvidno, ima uprava prav radi tega zgubo, ker izplačuje tantijeme. Množina strojev je vendar za državo veliko premoženje in vzdrževanje strojev je zopet v korist upravi, toraj državi. Vzdrževanje je pa le tedaj strokovnjaško in ekonomično, če se vsaka mala napaka takoj popravi in na ta način prepreči popravila večjih napak.

To se pa ne dogaja, ker gospodje nadzorovalni organi vsled tantijem nimajo nobene vesti, da ravno nasprotno ravnaajo.

Stroj mora napraviti veliko število kilometrov, in vse drugo je postranska stvar. To dejstvo lahko potrdijo vsi strojevodje državnih železnic, ki iz lastne skušnje vedo, da se morajo radi najmanjšega popravila prepirati z nadzorovalnimi organi. Posledica tega je slab stroj. Slab stroj pa rabi pri efektivno enakem delu več premoga kakor dober in sicer temveč, čim slabši je. Že prej se je v tem oziru dosti grešilo, danes pa stojimo naravnost pred kalamiteto.

Država in železniška uprava nimata interesa na veliki porabi premoga; saj je premog vendar naroden zaklad, kakor se je izrazil svoječasno neki gospod v železniškem ministerstvu, ki ima tudi pri tantijemah nekaj govoriti, naroden zaklad, ki ga enkrat tudi zmanjka.

Trdilo se je svoječasno tudi, da se tantijeme izplačuje nadzorovalnim organom radi tega, ker merodajni kurilniški organi kršijo predpise in razpošiljajo materijal. Da je temu res tako, potrjuje okrožnica, ki jo imamo pred seboj.

Okrožnica je izdana v inomoškem ravnateljstvu in se glasi tako-le:

C. kr. drž. žel. ravnateljstvo v Inomostu dne 10. februarja 1910.

Vporaba premoga.

Št. 220/III.

I.

Službeni ukaz.

Na vsa kurilniška vodstva.

Da se stroški vlakovožne službe kolikor mogoče zmanjšajo, posebno pa, da se razsipanje kurilnega materijala za stroje onemogoči, se c. kr. nalaga, da, kolikor le mogoče uporabljajo rujavi premog. Posebno naj se ta premog uporablja pri tovornih in tudi pri osebnih vlakih; za postranske službe, kakor premikanje, vzdrževanje pare itd. se sploh ne sme rabiti drugega nego rujavi premog.

Za c. kr. drž. žel. ravnatelja:

Jeczminicenz.

V inomoškem ravnateljstvu, se je napravilo relativno največ tantijem in je to ravnateljstvo prekosilo vsa druga. Vzlic temu, da so stroji večkratno zasedeni in se toraj prihrani opetovano kurjenje strojev, obstoji vendar nevarnost da se kredit prekorači. To je vendar uradni in avtentični dokaz, da je bila naša svoječasna trditev, da tantijeme pospešujejo razsipnost, popolnoma opravičena.

Prav radi tega, ker so stroji vsled slabega vzdrževanja slabi, rabijo tudi več premoga pri efektivno enaki službi in enakem delu in je prekoračenje kredita neizogibno. Ves račun mora pa plačati strojno osebje. Ni zadosti, da ima vsled slabih strojev več dela, rabiti mora še slabše vrste premoga.

Gospodje kurilniški vodje so se seveda požurili, da ukaz kaj hitro uveljavijo. Ravno tisti gospodje, ki vsaki dan kršijo predpise o službi in počitku, so najbolj hiteli izpolnjevati ukaz in še več.

Neki kurilniški vodja je enostavno določil, da smejo sploh vsi stroji jemati samo rujavi premog; kako bodo službo opravljali, ga ne briga in tudi ni njegova stvar. Če bo šlo, dobro, če ne, se bode pa drakonično kaznovalo.

Prihodnje leto bodo zopet lepe tantijeme. Pričakujemo, da uprava napravi red, kajti kakor v inomoškem ravnateljstvu, tako se godi povsodi in nič bolje v tržaškem ravnateljstvu. Uprava naj izplačuje nadzorovalnim organom, toda ne za razsipje materijala.

Na tem polju zginajo vsi predsodniki, ki so sicer veljavni za podvojeno osebje in če govori strojno osebje o pavšalu, potem se zgraža gospoda v ministerstvu. Pač pa

vidimo iz slike II. da se izplačuje tudi pavšal če to ugaja gospodom.

Mi pa zahtevamo: Kakor enake dolžnosti, tako enake pravice.

Gospodarstveni predpogoji delavskega vprašanja.

(Dalje.)

II.

Sedanjšega načina proizvodnje z neizmerno pomnoženimi proizvodi si ni mogoče misliti brez živahno razvitega prometa. Revolucija, ki je povzročila prehod male obrti v tovarniško proizvodnjo na debelo, je vsled tega vplivala na srednjeveški promet in ga popolnoma predrugačila. Posledice tehnične in gospodarskega razvoja so železnice in moderno brodarstvo, ki skupno vrejujeta vsled premenitve proizvodnih načinov potrebno zameno blaga.

Dolgost železnic je znašala v letih 1871 do 1880 v Nemčiji že 36.559.581.000 osebnih kilometrov, v dobi od 1851 do 1860 pa le 6.099.836.000 osebnih kilometrov. Še jasneje se nam pokaže moderni svetovni promet v statistiki prevažanega blaga. Tonskih kilometrov je bilo v let. 1851 do 1860 6.297.329.000 v letih 1871 do 1880 pa 73.715.506.000.

V enaki meri se je razvijal osebni promet. V desetletju 1851 do 1860 je znašalo prevažanje oseb v Prusiji 6.000.837.000 osebnih kilometrov na leto, povprečno toraj čez 600.000. Če delimo število osebnih kilometrov s številom prebivalstva, najdemo, da pride na vsakega prebivalca pruske države 33 do 34 kilom. na leto. V letih 1871 do 1880 je znašalo prevažanje oseb 60.912.4120.000 osebnih kilometrov na leto, povprečno 6.091.241.200 osebnih kilometrov. V ravnostem času je znašalo število prebivalstva na Pruskem približno 25-91 milijonov oseb. Toraj je računati 234 do 235 kilometrov na osebo. Če izvolimo primer, lahko rečemo, da so prevažale pruske železnice vse prebivalstvo v prvem desetletju 34 do 35 kilom. daleč, v drugem pa 234 do 235 kilometrov. (P. Kampffmeyer: »Zur Entwicklungsgeschichte Deutschlands«.)

Delavec je torej nehal biti stalen v teh razmerah. Na eni strani je bilo v naravi novega proizvodnega načina, da se je širila negotovost obstoja v isti meri, v kateri so pojenjavali oddajni viri za vse proizvedeno blago v navidezni brezmejnosti. Svoboda, ki jo je prinesel meščanski red za delavca, je bila sicer postavno določena, a nikdo ni smel razpolagati z lastno osebo. Na mesto sužnosti in odvisnosti je stopila prosta plačilna pogodba, ki pa je bila določena po prisilni naravi gospodarstvenih zakonov. Vsak napredek vede v tehnični uporabi je pospešil proizvodnjo moč dela, kar je zopet povzročilo trajno skrajšanje časa, potrebnega za izdelovanje določene količine blaga. Plača pa, ki jo dobi delavec za svoj trud, ni nič drugega, nego nadomestilo časa, ki ga uporabi za izdelovanje. Čim bolj se razvija proizvodna moč dela, tembolj je plača v nasprotju z resničnim delom, ali z drugimi besedami, z uspehom proizvodnega delovanja. Vidna znamenja tega nesoglasja se pojavljajo v manjšem konsumiranju, ki ni v nikakem razmerju z naraščajočim proizvodnjem, tako, da je oblika, v kateri se izvršuje, premajhna in da na ta način povzroča juze obrtne krize.

Ta gospodarstveni razvoj, katerega smo orisali, kolikor je mogoče v tesnem okviru članka, je podlaga nastalemu modernemu delavskemu vprašanju. Ideja, ki mu služi za podlago, je toraj potreben pojav zgodovinskega razvoja. Gospodarstven sestav družbe je v tem slučaju realna podlaga, na kateri se vzdiguje ideološka stavba, kakor pravi Karol Marks.

Videli smo, da je kapitalistično proizvodnje v zvezi z jako razvito prometno tehniko oropalo človeško družbo prejšnje stalnosti.

Delavec v modernem veleobratu ni več neke vrste družinski član na stalno mesto navezanega malega obrtnika, kakor je bil nekdanj; postal je omahljiv element in je podvržen plimi in oseki gospodarske konjunktore. Vsled razvoja železnic je nastalo novo preseljevanje narodov, ki ga je povzročil kapitalizem. *Kautsky* pravi: »Moderni načinu proizvodnje je podoben vrtincu, ki vzburi vse družbinske sloje, jih premeša med seboj in jih ohrani v vednem gibanju. Iznajdba se vrši za iznajdbo, mase kapitala in delavske mase se pode iz ene proizvodjalne stroke v drugo, iz dežele v deželo in s tem izginja trdnost razmer. K vsemu temu, da razmere silijo delavca iz enega kraja v drugega in posebno k naseljevanju v velikih veleobratnih središčih, se je učil delavec spoznavati dobre in slabe strani in nasprotke socialnega življenja, še pride dejstvo, da mora kapitalizem skrbeti za izobrazbo delavca do gotove meje in to v interesu lastnega razvoja, če hoče, da je delavec sposoben za novi proizvodjalni način. Tako ni bila moderna nova šola v vseh kapitalističnih državah ničesar drugega, nego potrebna naredba meščanskega liberalizma, ki je na gospodarskem polju stremil za popolnim razvojem svoje moči in je v to svrhu potreboval izobraženega delavskega stanu.

Ta tok razvoja je dal današnjemu delavskemu vprašanju kulturno-zgodovinski pomen. Delavsko vprašanje a priori ni novi dobi lasten proizvod. Njegov obstoj se je pojavljal v kulturni zgodovini skozi vse dobe v socialnih sporih med gospodujočimi in podložnimi, tako v suženjskih vstajah starega veka, kakor v stavkah in vstajah pomočnikov v dobi rokodelskih zvez (Zünfte). A povsod in vedno je manjkal velik, zgodovinski moment, ki označuje razredno gibanje sedanjega časa in ta je: *zdrževalna misel edinstva, ki vzbuja solidarnost brez ozira na narodnostne in jezikovne meje in zavedanje jasno določenega cilja.* Kjerkoli se v zgodovini preteklosti pojavi socialni spor, se prikaže brezpravni suženj pod vplivom ogorčenja, ki ga je povzročila dolgoletna krivica, iz katerega so nenadoma impulzivno izhajala obupna dejanja, nikdar pa odločne in konkretne zahteve, ki bi vodile do cilja idealnega stremljenja. Za to takratne razmere še niso bile godne. Kar pa loči delavsko vprašanje sedanjega časa od istega v preteklosti, so mase, ki se zavedajo ideala razrednega boja kateri omogoči cenitev socialnih nalog kot zgodovinsko potrebo. To spoznanje, omogočeno le pod določenimi gospodarstvenimi predpogoji, je pa obenem tudi porok za zmago socialne misli.

Sedanje delavsko vprašanje, je vprašanje razrednega boja, ki se vrši na celi črti vsled razrednega gospodstva. Da se vrši ne le z ogorčenjem malomarnih, a ogorčenih sužnjev, temveč z zmago gotovo močjo razreda, ki ve kaj hoče in kaj zahteva potreba, je veseli pojav, ki blišči iz meglene daljave v sedanjost.

DOPISI

Ljubljana drž. kolodvor. Mi v Ljubljani imamo posebno srečo, skoro bi rekli, kakor pes v cerkvi. Če je le mogoče dobiti kak poseben eksemplar neotesanosti, potem se ga gotovo pošlje v Ljubljano, to pa menda zato, da se nam lažje demonstrira, da je tudi drugod še neotesancev. Tako se nas je tudi v zadnjem času osrečilo z orjaško postavo gorenskega kmeta, katerega so preje izobraževali celo vrsto let po divnih stajerskih hribih in ki je menda ravnokar postal zrel za nas. Možakar sliši na ime *Kosec*, — kar dokazuje nemško pristnost — in je »mojster na prostoru«, seveda doslej še nismo mogli najti tistega prostora, ki bi se njegovi naravi prilagal. Poznamo ga par mesecev in siti smo ga, kakor se pravi, do grla. Da je mož duševno revše prve vrste, to bi nas še ne brigalo, ali, da je poleg tega

nekje delal tudi razne izpite iz denuncijanstva, to mu ne moremo odpustiti in zaradi tega si dovoljujemo prav uljudno izreči svojo željo: naj s to nepotrebno čednostjo odjenja. Če on svoje službe ne razme, je zanj gotovo neprijetno in neprijetno tudi za nas, ker po nepotrebem težko službo opravljamo. Mnenja smo pa, da bi se dalo neznanju kaj lahko pomagati, seveda s tujo pomočjo, nikoli pa ne z breznačajnim denuncijanstvom. Na tem polju bo g. *Kosec* dosegel le malo lovorik, za kar bomo že pravočasno poskrbeli in mu tudi njegov »tajnik« *Mrakar* ne bo pomagal. Za danes se ne mislimo še resno s tem gospodom (?) pečati, če se pa razmere ne spremenijo, potem se pogledamo nekoliko bližje.

Prizadeli.

Južnoželezniška kurilnica v Ljubljani. Leta in leta se že trudijo tukajšnji kurjači, da svojo težko službo vsaj deloma olajšajo. Skromna želja, odpraviti vsaj čiščenje strojev, je še vedno le želja. Kdor pozna kurjačevo službo, temu bi bilo pač lahko dopovedati, da je nečloveško, zahtevati od cloveka izmučenega vsled 14 do 16 urne naporne službe, da se vrtil še po 2 do 3 ure okolo stroja, ne da bi vedel kaj pravzaprav dela. To vedo sicer tudi naši gospodje in če to delo še ni odpravljeno, oziroma, da ga ne opravlja kurilniško osebje, temu niso oni vzrok. Od dne do dne pa bolj uvidevamo, kje so pravi vzroki in zadnji čas je, da tudi enkrat javno povemo. Tovariši sami so vzrok! In to v prvi vrsti tisti tovariši, ki vedno v gostilnah ob prsi tolčejo, ter pri vsaki priliki povdarjajo, da so organizirani, ki pa v organizaciji ne delajo drugega nego zgago. Radi bi, da se odpravi eno ali drugo, zahtevajo plače in druge udobnosti, pa niti z mezincem ne pomagajo, da bi se naš položaj zboljšal. Vse obrekovanje in blatenje posameznih sodrugov ne bo pomagalo nič, pač pa to dokazuje, da ljudje v naši kurilnici o organizaciji niti pojma nimajo in da bo treba še veliko požrtovalnega dela, da se to nevednost iztrebi, kakor osat iz njive. Vsi sicer nismo taki in ravno mi odločno obsojamo take tudi-sodruge kričarje, ter apeliramo na zavednejše elemente ostati zvesti svojemu prepričanju, ker prejalislej bo zmaga vzlic vsem zaprekam naša. Žalostno je le, da so glavna zapreka ravno naši tovariši, toraj taki trpini kakor mi. Kedaj bo vendar tudi njim solnce razsvetlilo mračne možgane?! *Opazovalec.*

Razmere pri bosensko-hercegovinskih železnicah.

V minolem letu smo poročali v 19. številki našega lista o razmerah pri bosensko-hercegovinskih železnicah. Danes lahko rečemo, da naš članek ni bil glas vpijočega v puščavi in da so dosegli naši tovariši v Bosni in Hercegovini vsaj nekaj uspehov. Akoravno bosanski železničarji še niso popolnoma uvideli moč organizacije in njihove vrste razdvajajo malenkostni prepiri in kljub temu, da delujejo merodajni krogi na to, da zabranijo združitev uslužbencev v svrhu zboljšanja razmer, je vendar uprava bila primorana, odpraviti škandal in s tem prikriti svoje socialno nazadnjaštvo. Iz tega je razvidna vzgojevalna moč časopisja. Ravnateljstvo je izdelalo nove pristojbinske predpise in jih v svrhu odobrenja predložilo državnemu finančnemu ministerstvu. Če bi ne bilo avstro-ogerskega birokratizma, bi bilo upati kaj primernega in doslednega. Slavno državno finančno ministerstvo je zopet jasno dokazalo, da nima niti pojma o socialnih potrebah. Gospoda *Kalman* in *Horowitz*, ki po svoji volji upravljata bosansko-hercegovinsko deželno blagajno, sta najdla, da je nameravana regulacija plač za bosanske železničarje predalekosežna, in da se uslužbenci lahko zadovoljijo z malim. Po predlogu ravnateljstva bi za regulacijo plač trebalo en milijon kron, kar pa je bilo višji

gospodi že preveč, dasiravno so v letu 1908 bosansko-hercegovinske železnice imele 3.6 milijonov kron obratnega prebitka, katerega so dale na razpolago deželni vladi. Izračunalo se je, da bi polovica tega zneska zadostovala. V tem smislu se je v svrhu predrugačenja predlog uprave vrnil ravnateljstvu bosansko-hercegovinskih železnic.

Gospoda računa z nesložnostjo železniškega osebja in meni, dokler je v Bosni in Hercegovini vino po ceni, se ni bati složnosti uslužbencev. A gospoda naj se ne vara, ker račun ji lahko spodleti, in ravno nepametno varčevanje in zasmehovanje osebja povzroči ravno nasprotno in pripravi uslužbenca do spoznanja svojega položaja. Gospoda igra z ognjem in z grozo bo uvidela, da je tudi v teh zanimivih deželah, kjer je bil delavec parij posedujočih, nemogoče za vedno zabraniti delavsko gibanje. Tudi tam se bo uveljavilo spoznanje skupnosti, mednarodne solidarnosti in razrednega spoznanja in organizacija se bo razvila.

Že so se pojavila znamenja, da tudi za Bosno in Hercegovino prihaja boljša bodočnost, organizacije se snujejo in ni je moči, ki bi jim zabranila pot do zmage.

Tudi bosanski železničarji se ne bodo mogli še nadalje ustavljati vplivu te moči. Gospoda pa bo morala spoznati, da ne bo oviralo razvoja organizacij ne zatiranje, ne brutalna policijska sredstva, katerih ima bosanska vlada polne koše.

Novi pristojbinski predpisi so se uveljavili s 1. januarjem 1910 in vsebujejo sledeče določbe:

I. uradniki :

RAZRED	PLAČA	službena doklada				napredovalna doba v letih					
		kron									
		I.	II.	III.	IV.						
A. ravnatelj namestnik	8400	1800	—	—	—	5					
	7800										
7200											
nadinšpektor, inšpektor	6400	1600	1460	1320	1180	5					
	6000										
	5400										
Tajnik, stavbeni nadkomisar, strojni nadkomisar, nadkomisar	6400	1400	1280	1160	1040	—					
	4800										
	4000										
Podtajnik, stavbeni in strojni pristav...	3600	1200	1100	1000	900	2					
	3400										
	3200										
B. Koncipist I. razr., stavbeni in strojni pristav...	2700	1100	1010	920	830	2					
	2500										
	2300										
Koncipist II. razr., stavbeni in strojni asistent...	2000	900	830	760	690	1 1/2					
	Komisar...					3600	1200	1100	1000	900	3
						3400					
3200											
C. Pristav...	2700	1100	1010	920	830	2 1/2					
	2500										
	2300										
Asistent...	2100	900	850	760	690	2					
	1900										
	1700										

II. poduradniki :

RAZRED	PLAČA	službena doklada				napredovalna doba v letih
		kron				
		I.	II.	III.	IV.	
A. Strojni mojstri, delovodni mojstri	3400	800	730	660	590	4
	3200					
	3000					
	2800					
	2600					
	2400	700	640	580	520	3
	2200					
	2000					
	1800					

II. Poduradniki:

Table with columns: službena doklada, k r o n, I, II, III, IV, napredovalna doba v letih. Rows for B. Strojvodje, C. Progni, razsvetljavni, mostovni in brzojavni mojstri, D. Kancelisti skladišni mojstri, strojniki, nadsprevodniki, postajni mostri, vozovni mojstri.

III. Uslužbenci:

Table with columns: službena doklada, k r o n, I, II, III, IV, napredovalna doba v letih. Rows for A. Strojvodjevi namestniki, B. Razsvetljavni nadgledniki, sprevedniki, skladišni, strojni, sesalčni, postajni, premikaški in vozovni nadgledniki, C. Uradne sluge, zavirači, kurjači, motorni vođe, sprevedniki mestnih železn. kurjači stalnih kotlov, vrtarji, ogibni nadgledniki, D. Čuvaji.

varišem proučevanje regulacije plač bosansko-hercegovinjskih železničarjev, vprašamo jih, če so že prišli do spoznanja, da je nekdaj bilo tudi pri nas tako in da se je potom organizacije za nje kaj pridobilo. Ali se bodo rekli — kar se ponovno dogaja — da organizacija ni ničesar storila? Upamo, da bo bosanski vzgled vzgojevalno vplival na naše sodruge in tovariše.

Od južne železnice.

Uprava južne železnice je l. 1907 z okrožnico 385 A dala svojim uslužbencem sledečo koncesijo:

Nadaljne določbe za osovje, nastavljeno s dekretom.

A. Splošne določbe.

Kadarkoli uprava c. kr. državnih železnic zviša svojim uslužbencem plačo, stanarino, doklade in druge dohodke preko one mere, ki obstoji pri južni železnici, bo zvišala tudi južna železnica od istega dne dotične plače, stanarine in druge že obstoječe doklade do zneska, ki je po novem odmerjenju v veljavi pri c. kr. državnih železnicah. Istotako bode južno-železniška uprava sledila upravi c. kr. državnih železnic sploh ali pa v skupnih postajah pri podeljevanju draginjskih doklad od istega dne naprej, za isto dobo in v isti meri.

Državno-železniška uprava je zboljšala avtomatiko poduradnikom in uslužbencem z odlokom z dne 10. julija 1909 in z odlokom z dne 12. oktobra 1909 šte. 14535/4, s čemur je izpolnila tozadevne koncesije, dane leta 1908. Vsled tega je tudi za južno železnico nastopila dolžnost, da v isti meri izboljša plačilne razmere svojih uslužbencev.

Južno-železniška uprava je sicer zadostila tej dolžnosti, a je poskusila se ogniti delu te dolžnosti.

Generalno ravnateljstvo južne železnice je z okrožnico 497 (okrožniška zbirka A, 45. oddelek z dne 26. novembra 1909) na novo vredilo plačne, stanarinske in napredovalne obrise za poduradnike in uslužbenca z veljavnostjo od 1. januarja 1909.

Precej časa je že minulo, odkar je izdana omenjena okrožnica; da o tem nismo še poročali smo imeli svoje vzroke. Razven tega je še cela vrsta koncesij danih z okrožnico 385 A neizpolnjenih. Takoj po izdaji okrožničke 497 A je k tej centrala opetovano zavzemala stališče po svojih zastopnikih sodr. Tomschiku in Weiglu. Centrala je smatrala potrebno, da ne objavi zadeve v listu prej, dokler pogajanja ne dosežejo povoljnega vspeha.

V sledečem navajamo v prevodu dotično okrožnico:

Štev. 9202/S.

497.

Vsem gg. načelnikom službenih oddelkov, obratnih inšpektoratov in lokalnim načelnikom avstrijskih prog južne železnice s postranskimi progami vred.

Osobne zadeve.

(Uvedenje novih plačnih, stanarinskih in napredovalnih obrisov za poduradnike in uslužbenca.)

V smislu okrožnice 385 A, 1907, III. A. točka 1. je upravni svet, po mojem predlogu na svoji seji dne 21. oktobra 1909, sklenil z ozirom na to, da se je za poduradnike in uslužbenca c. kr. državno-železniške uprave uveljavil nov plačni, stanarinski in napredovalni obris s veljavnostjo od 1. januarja 1909, uvesti od ravnoistega dne sledeče določbe:

I.

Namesto sedaj veljavnega plačnega, stanarinskega in napredovalnega obrisa za poduradnike in uslužbenca se uveljavi za uslužbenca, ki so v službi južno-železniške družbe, kakor tudi za iste, ki na novo vstopijo do 31. decembra 1909, sledeči obris:

A.

Plačni, stanarinski in napredovalni obris za poduradniško osovje, nastavljeno z dekretom.

Table with columns: Vporabna kategorija, Plača, Dunajska stanarina, Čakalna doba v letih. Rows for Strojni mojstri, Delovodni mojstri, Progni mojstri, Razsvetljavni nadgledniki, Brzojavni mojstri, Centralnoogibni mojstri, Strojvodje, Delovodje, Vlakovni nadzorniki, Strojniki, Postajni mojstri, Tiskarniški nadzorn., Pisarniški odpravniki, Skontisti, Postajni odpravniki, Vozovni mojstri.

Kakor vidimo, si gospoda ni mnogo belila glave. Največ pridobijo višji uradniki od IV. do II. skupine, kateri seveda najbolj rabijo. Ker se je tudi delavcem obljubila regulacija plač, ki se bo še-le objavila, spregovorimo o tem še prihodnjič. Ne moremo si pa pridržati še ene opazke. Med tem ko priporočamo našim avstrijskim to-

Vporabna kategorija	Plača	Dunajska stanarima	Čakalna doba v letih
	K R O N		
	1200	560	2
	1300	560	2
	1400	660	3
Skladišni mojstri	1600	660	3
Mestni mojstri	1800	760	3
	2200	760	3
	2400 ³	860	3
	2600 ²	860	—
	1200	560	3
	1300	560	3
	1400	660	3
Tolmači	1600	660	3
Nadsprevodniki	1800	760	3
	2000	760	3
	2200	760	3
	2400 ³	860	3
	2600 ²	860	—

Po petih letih, dosluženi v plačnih stopnjah, ki so v predstojeci tabeli označene s številko²), so podeli starostna doklada letnih 100 kron, ki se vračuna pri vpojku.

Z okrožnico 385 A zagotovljeno skrajšanje čakalne dobe ostane v veljavi, izvzemši slučaje v katerih se vrši napredovanje iz plačnih stopinj, označenih s številko³).

Onim uslužbencem, ki so službovali najmanj pet let kot uslužbenci nastavljeni z dekretom, predno so bili imenovani poduradnikom, se skrajšajo tri in petletne čakalne dobe za eno leto. Le v plačnih stopnjah, označenih s številko⁴) se čakalna doba teh uslužbencev ne skrajša. Istotako tudi ne v slučajih, v katerih se je že itak izvršilo skrajšanje čakalne dobe v smislu prejšnjega odstavka.

Čakalne dobe napredovanja veljajo le pri povoljnem službovanju.

Izključenje iz določenega napredovanja se sme izvršiti še-le po zaslišanju disciplinarne komisije (personalne komisije) in se moradotičnemu poduradniku naznaniti vzroke in čas izključenja. V času tekoče disciplinarne obravnave se ne izvrši napredovanje.

Za prihodnje napredovanje poduradnikov, ki so se nastavili, oziroma ki so zadnjikrat napredovali pred 1. januarjem 1909, se zaračunajo v gori navedenem obirsu označene čakalne dobe s 1. januarjem 1909. Vendar se izvrši prihodnje napredovanje omenjenih poduradnikov, ki bi imeli že prej napredovati na podlagi čakalne dobe dosedanjega obrisa z ozirom na čas zadnjega napredovanja, z vračunanjem od istega časa.

Delovodni mojstri I. kategorije dobijo zanaprej naslov »delovodni mojstri«, delovodni mojstri II. kategorije pa »delovodje«.

Strojni mojstri I. in II. kategorije se zedinijo v eno vporabno kategorijo in dobijo zanaprej brez razločka naslov »strojni mojstri«.

Naslov »premikaški mojster« se izpremeni v naslov »mestni mojster«.

Kategorija delovodnomojsterskih namestnikov se opusti.

Kategorija tolmačev se osnuje na novo.

Da se po možnosti omeji povodom zvišanja začetnih plač nastala enakost že dalje službujočih poduradnikov z mlajšimi, se primerno pomakne prihodnji redni napredovalni rok. Čas prihodnjega napredovanja dotičnih uslužbencev je razviden iz sledeče tabele:

⁴) Strojvodje, ki so pred imenovanjem službovali eno leto v plačni stopnji 1200 kron kot strojvodjevi namestniki, napredujejo po enoletni čakalni dobi s plačno stopnjo 1300 kron v plačno stopnjo 1400 kron.

Uvrščenje poduradnikov v plačni obris, veljaven od 1. januarja 1909:

Označenje vporabne kategorije	Uvrščenje s 1. januarjem 1909 v plačno stopnjo K R O N	Normalno napredovanje v plačno stopnjo 1600 kron z dnem
ki so bili 1. jan. 1909 dalje nego pol leta v plačni stopnji 1300 K	1400	1. julija 1911
Progni mojstri, Razsvetljavni nadzorniki, Brzojavni mojstri, Centralnogibni mojstri	1400	1. jan. 1912
ki so bili 1. jan. 1909 dalje nego pol leta v plačni stopnji 1200 K	1400	1. julija 1912
ki 1. januarja 1909 še niso bili dalje nego pol leta v plačni stopnji 1200 K	1400	1. jan. 1913
Nastavljenje goriomenjenih uslužbencev z novo začetno plačo 1400 kron	—	1. julija 1912
Nastavljenje 1. julija 1910 in pozneje	—	po gornjem obrisu
ki so bili 1. jan. 1909 že čez pol leta v plačni stopnji 1200 K	1400	1. julija 1911
Strojni mojstri II. kategorije	1400	1. jan. 1912
ki 1. januarja 1909 še niso bili dalje nego pol leta v plačni stopnji 1200 K	1400	1. jan. 1912
Nastavljenje goriomenjenih uslužbencev z novo začetno plačo 1400 kron	—	1. julija 1912
Nastavljenje 1. julija 1910 in pozneje	—	po gornjem obrisu
ki so bili 1. jan. 1909 že čez pol leta v plačni stopnji 1100 K	1200	1. julija 1912
Pisarniški odpravniki	1200	1. jan. 1913
ki 1. januarja 1909 še niso bili čez pol leta v plačni stopnji 1100 kron	1200	1. jan. 1913
Nastavljenje pomožnih pisarjev, ki so bili v službo sprejeti pred 1. oktobrom 1907 s pravico svoječasne imenovanja pisarniškim odpravnikom, ki se ne vporabljajo pri centrali	—	1. julija 1913
Nastavljenje 1. julija 1910	—	1. jan. 1914
Nastavljenje 1. julija 1911 in pozneje	—	po gornjem obrisu

B.

Plačni, stanarinski in napredovalni obris za nastavljene z dekretom uslužbence.

Vporabna kategorija	Plača	Dunajska stanarima	Čakalna doba v letih
	1000	360	2
	1100	460	3
	1200	560	3
	1300	506	3
Pisarniški pomočniki	1400	660	3
	1500 ¹	660	3
	1600 ¹	660	3
	1700 ¹	660	3
	1800	760	—
	900	—	2
	1000	360	3
	1100	460	3
	1200	560	3
Postajni nadzorniki ²	1300	560	3
	1400	660	3
	1500	660	3
	1600 ³	660	3
	1700	660	3
	1800	760	—
	1000	360	3
Strojev. namestniki ¹	1100	460	3
	1200	560	—
	1000	360	3
	1100	460	3
Vozovni nadzorniki ⁵	1200	560	3
	1200	560	—
Skladišni nadzorniki ⁶	1000	360	2
Strojni nadzorniki	1100	460	3
Premikaški nadzorn.	1200	560	—
	1000	360	3
Avtografotiskarji	1100	460	3
Strežaji svetilk	1200	560	3
Nadkurjači	1300	560	3
Sesalčni strežaji	1400	660	3
Sesalčni strežaji	1500 ¹	660	3
Lampisti-kleparji	1600 ¹	660	3
Lampisti-kleparji	1700 ¹	660	3
Vodovodni nadzorn.	1800	760	—
	900	360	2
	1000	360	2
	1100	460	2
	1200	560	3
Vlakovodni sprevod.	1300	560	3
	1400	660	3
	1500 ¹	660	3
	1600	660	5
	1700	660	—
	900	360	2
Delovodje na progi	1000	360	3
Bločno-signalni sluge	1100	460	3
Sprevodn. tov. vlakov	1200	560	3
Uradne sluge	1300	560	3
Strojni kurjači	1400	660	3
Motorni vodje	1500 ¹	660	3
Nadpremikači	1600	660	5
Vratarji	1700	660	—
kurjači stalnih kotlov	1700	660	—
	900	360	2
	1000	360	3
	1100	460	3
	1200	560	3
Vozovni zapisovalci	1300	560	3
	1400	660	3
	1500	660	3
	1600 ⁷	660	—
	900	360	2
	1000	360	3
	1100	460	3
Lampisti	1200	560	3
Skladišni sluge	1300	560	3
Premikači	1400	660	5
	1500	660	5
	1600	660	—

Vporabna kategorija	Plača	Dunajska stanarina	Čakalna doba v letih
	KRON		
	900	360	2
	1000	360	3
	1100	460	3
Čuvaji	1200	560	3
	1300	560	3
	1400 ²	660	5
	1500	660	—

Z okrožnico 385 A 1907 uvedena in dosedaj še nepreklicana skrajšanja čakalnih dob ostanejo še znanprej v veljavi, izvzemši slučaje, v katerih se vrši napredovanje v plačnih stopnjah, označenih z ¹.

Bločno-signalni sluge in čuvaji, ki bivajo v naturalnih stanovanjih, ne dobivajo stanarine, temveč doklado ki znaša na leto v

- I. stanarinski skupini 120 kron
- II. „ „ „ 108 „
- III. „ „ „ 96 „
- IV. „ „ „ 84 „
- V. „ „ „ 72 „

Napredovalno-čakalne dobe veljajo pri vestnem izvrševanju službe.

Izključenje iz rednega napredovanja se sme izvršiti še-le po zaslišanju disciplinarne komisije (personalne komisije) in se mora dotičnemu uslužbencu naznaniti z vzroki in za koliko časa. V dobi v kateri se vrši disciplinarna obravnava, se ne izvrši napredovanje.

Za prihodnje napredovanje uslužbencev, katerih dekretno nastavljenje oziroma zadnje napredovanje se je izvršilo pred 1. januarjem 1909 se računajo v gornjem obrisu označene čakalne dobe od 1. januarja 1909 naprej. Vendar se prihodnje napredovanje omenjenih uslužbencev, ki bi na podlagi čakalnih dob dosedanjega obrisa z vračunanjem istih od časa zadnjega napredovanja imeli že prej napredovati, izvrši že s prejšnjim rokom.

Centralni strežaji se bodo znanprej imenovali »bločno-signalni sluge«, nadzorniki progno-delavskih skupin pa »progni delovodje«.

Da se po možnosti omeji povodom zvišanja začetnih plač nastala enakost v plači že dalje časa službujočih uslužbencev z mlajšimi, se prihodnji napredovalni roki primerno premaknejo. Prihodnji redni napredovalni roki dotičnih uslužbencev so razvidni iz sledeče tabele:

Označenje vporabne kategorije	Uvrščanje s. 1. jan. 1909 v plačno stopnjo KRON	Normalno napredovanje v plačno stopnjo 1100 kron z dnem
Pisarniški pomočniki	ki so bili 1. jan. 1909 že čez pol leta v plačni stopnji 900 K	1000 1. julija 1911
	ki 1. jan. 1909 še niso bili čez pol leta v plačni stopnji 900 K	1000 1. jan. 1912

²) Postajenadzorniki, ki so dosegli plačo 1100 kron, bodo po prestanem popolnem brznojavnem, prometnem in transportnem izpitu po triletni čakalni dobi v tej plačni stopnji sprejeti v poduradniški status kot postajni mojstri.

⁴) Najpozneje po osemletnem službovanju kot strojevodjev ramestnik sledi imenovanje strojevodjem. Strojevodjevi namestniki, ki so službovali celi dve leti v plačni stopnji 1200 kron, napredujejo že pri imenovanju strojevodjem v plačno stopnjo 1400 K.

⁵) Po triletni čakalni dobi v plačni stopnji 1300 kron se izvrši imenovanje vozovnih mojstrom.

⁶) Oni omenjenih uslužbencev, ki so bili že pred 1. januarjem 1909 v plačni stopnji 1000 kron, napredujejo avtomatično po triletni čakalni dobi v plačni stopnji 1100, v poduradniško kategorijo. Ostali pridejo najprvo v plačno kategorijo 1200 K uslužbenske kategorije in bodo imenovani poduradnikom še-le po dovršenem sedemletnem službovanju v uslužbenski kategoriji.

⁷) Po dovršenem petletnem službovanju v tej plačni stopnji se podeli službeno-starostna doklada letnih 100 kron, ki se vpošteva pri odmerjenju pokojnine.

Označenje vporabne kategorije

Označenje vporabne kategorije	Uvrščanje s. 1. jan. 1909 v plačno stopnjo KRON	Normalno napredovanje v plačno stopnjo 1100 kron z dnem
Nastavljenje pisarniških pomočnikov z novo začetno plačo 1000 kron	Nastavljenje 1. julija 1909 Nastavljenje 1. julija 1910 Nastavljenje 1. julija 1911 in pozneje	— 1. julija 1912 — 1. jan. 1913 — po gornjem obrisu
Uslužbenci v dosedajni začetni plači 900 kron (izvzemši pisarniške pomočnike), katerih začetna plača se zviša na 1000 kron	ki so bili 1. jan. 1909 že čez pol leta v plačni stopnji 900 kron.	1000 1. julija 1912
	ki so bili 1. jan. 1909 že čez pol leta v plačni stopnji 800 kron	1000 1. jan. 1913
Nastavljenje v prejšnji rubriki omenjenih uslužbencev z novo začetno plačo 1000 kron	Nastavljenje 1. julija 1909 Nastavljenje 1. julija 1910 Nastavljenje 1. julija 1911 in pozneje	— 1. julija 1913 — 1. jan. 1914 — po gornjem obrisu
Uslužbenci v dosedajni začetni plači 800 kron	ki so bili 1. jan. 1909 že čez pol leta v plačni stopnji 800 kron	900 1. julija 1911
	ki 1. januarja 1909 še niso bili čez pol leta v plačni stopnji 800 kron	900 1. jan. 1912
Nastavljenje v prejšnji rubriki omenjenih uslužbencev z novo začetno plačo 900 kron	Nastavljenje 1. julija 1909 Nastavljenje 1. julija 1910 Nastavljenje 1. julija 1911 in pozneje	— 1. julija 1912 — 1. jan. 1913 — po gornjem obrisu

Namesto dosedaj veljavnega plačnega, stanarinskega in napredovalnega obrisa za poduradnike in uslužbence se *glede osebja, ki je vstopilo v južno-železniško službo po 1. januarja 1910* uveljavi sledeči obris:

A.

Plačni, stanarinski in napredovalni obris za poduradniško osebje nastavljeno z dekretom.

Skupina	Vporabna kategorija	Plača	Dunajska stanarina	Čakalna doba v letih
		1400	500	3
		1600	600	3
		1800	600	3
		2000	700	3
A.	Strojni mojstri	2200	700	3
	Delovodni mojstri	2400	800	3
		2600	800	3
		2800	1000	3
		3000	1000	5
		3200	1000	5
		3400	1000	—
B.	Progni mojstri	1400	500	3
	Razsvetljevalni nadzorniki	1600	600	3
		1800	600	3
		2000	700	3
	Brznojavni mojstri	2200	700	3
		2400	800	3
	Centralno-ogibni mojstri	2600	800	5
		2800	1000	5
		3000 ²	1000	—

Skupina	Vporabna kategorija	Plača	Dunajska stanarina	Čakalna doba v letih
		1200	—	3
		1300	500	3
		1400	500	3
		1600	600	3
		1800	600	3
C.	Strojevodje	2000	700	3
		2200	700	3
		2400	800	3
		2600	800	5
		2800	1000	5
		3000 ²	1000	—

Skupina	Vporabna kategorija	Plača	Dunajska stanarina	Čakalna doba v letih
D.	Tiskarniški nadzorniki	1200	400	3
		1300	500	3
		1400	500	3
	Pisarniški odpr. Strojniki	1600	600	3
	Skontisti	1800	600	3
	Postajni mojstri*	2000	700	3
	Vozovni mojstri	2200	700	3
	Delovodje	2400	800	5
	Vlakovni nadzorn.	2600	800	5
		3000 ²	1000	—

Skupina	Vporabna kategorija	Plača	Dunajska stanarina	Čakalna doba v letih
		1200	400	— 3
		1300	500	3
E.	Tolmači	1400	500	3
	Skladišni mojstri	1600	600	3
		1800	600	3
	Nadsprevodniki	2000	700	3
	Mestni mojstri	2200	700	3
		2400	800	3
		2600 ²	800	—

Po dovršenih petih službenih letih v plačnih stopnjah z ²) označenih se podeli službeno-starostna doklada letnih 100 kron, ki se vpošteva pri odmerjenju pokojnine.

Uslužbencem, ki so službovali najmanj pet let kot sluge nastavljeni z dekretom predno so bili imenovani poduradnikom, se skrajšajo tri- in petletne čakalne dobe za eno leto.

Napredovalno-čakalne dobe veljajo pri vestnem službovanju.

Izključenje iz rednega napredovanja se sme izvršiti še-le po zaslišanju disciplinarne komisije (personalne komisije) in se mora dotičnemu poduradniku naznaniti vzroke in čas, za kateri je izključen. Med časom disciplinarne obravnave se napredovanje ne izvrši.

B.

Plačni stanarinski in napredovalni obris za uslužbeno osebje nastavljeno z dekretom.

Skupina	Vporabna kategorija	Plača	Dunajska stanarina	Čakalna doba v letih
A.	Strojevodjevi namestniki ⁴	1000	350	3
		1100	400	3
		1200	400	—
		1000	350	3
B.	Vozovni nadzorn.	1100	400	3
		1200	400	3
		1300	500	2
C	Skladišni nadzor. ³	1000	350	3
	Strojni nadzor. ³	1100	400	3
	Premikaški nadz. ³	1200	400	—
D.	Avtografski tisk.	1000	350	3
	Pisarn. pomočniki	1100	400	3
	Strežaji svetilk	1200	400	3
	1300	500	3	
	Nadkurjači	1400	500	3
	Sesalčni strežaji	1500	600	3
	1600	600	3	
	Lampisti - kleparji	1700	600	3
	Vodovodni nadz.	1800	600	—

³) Stan postajnih mojstrov se ne bude več izpopolnjeval iz vrst postajnih nadzorikov, po 1. januarju 1910 sprejetih v službo temveč se bude postajnomojsterske namestnike vstopivše v službo po 1. januarju 1910 neposredno imenovalo postajnim mojstrom.

Povabi se potem tudi »Društvo jugoslovanskih železniških uradnikov« in »Beamten-Verein«.

Na to pismo je naše tajništvo odgovorilo sledeče:

1. Naša organizacija se smatra za edino upravičeno zastopnico železničarskih interesov nasproti kapitalističnemu izkoriščevanju, ker je splošno avstrijska in stoji na edino pravilnem stališču razrednega boja.

2. Vaša in iste podobne »Zveze« pa ne stojte na tem stališču in goje separatistične in šovinistične težnje.

3. Vi ste se odcepili od naše organizacije in s tem porušili delavsko solidarnost.

4. Vi še dandanašnji sejete med železničarje razdor in ne delujete z nami vsopredno marveč proti nam in s tem proti železničarskim interesom.

5. Naša organizacija je storila pred Vami in brez Vas vse mogoče in potrebne korake pri žel. ministerstvu v svrhu zboljšanja železničarskih razmer in bo tudi nasproti sedanjemu odbijajočemu odgovoru žel. ministerstva po svoji lastni predudarnosti določila svoje nastopanje.

6. Sicer pa se mi itak ne borimo le za koristi naše organizacije, marveč za vse železničarje sploh. Uspehov našega dela bodo deležni vsi železničarji, tedaj tudi Vaša »Zveza«.

7. Ako hočete Vi sprejeti našo taktiko in naš boj za svoj... svobodno Vam, toda skupen nastop z Vami je iz gori povedanih razlogov za nas brezpredmeten.

Od tega odgovora je pa priobčilo glasilo »narodnih« železničarjev »Narodni delavec« od 10. 3. 1910 št. 10 le 1. 6. in 7. točko. Izpustilo pa je 2. 3. 4. in 5. točko iz odgovora železničarskega tajništva.

Za danes prepuščamo železničarjem, da si sami napravijo sodbo o tem »poštenem« postopanju »narodnih« železničarjev. Prihodnjic pa priobčimo tudi svoj komentar zraven.

Za železničarsko tajništvo:

Josip Kopač.

Mednarodnost kapitalizma. V nedeljo dne 27. februarja se je vršil v Trstu občni zbor »Zveze industrijalcev za primorske dežele«, ki je članica »Centralne zveze avstrijskih industrijalcev na Dunaju«. Vsi govorniki so pozivljali člane k solidarnosti v skupnem interesnem boju proti delavskim zvezam. Združeni industrijalci so se izrekli zoper varstvene odredbe v korist pomožnim industrijalnim delavcem. Izjavili so, da bodo z vsemi sredstvi delali proti uzhonjenju socialnega zavarovanja delavstva, ker bi baje obilnatni prispevki delodajalcev industrijalcev k zavarovanju močno škodovali procvitu industrije same. Do tu ni nič interesantnega. To že davno vemo mi delavci, da so nam kapitalisti nasprotni. Zanimivost pa tiči v tem, da so ti kapitalisti združeni na mednarodni podlagi. V »zvezi industrijalcev« sedi namreč drug poleg drugega nemški, italijanski in slovenski kapitalist — vsi v bratski slogi združeni — proti delavcu. Na omenjenem zborovanju so čisto neženinirano besedovali skupno v italijanskem in nemškem jeziku. (Slovanski industrijalci se niso oglasili k besedi, menda si niso upali zagovarjati tako nečednih kapitalističnih namenov v mili materinščini...) Nič se niso ženirali ali sramovali gospodje, četudi so eni in drugi — veliki narodnjaki pri svojih. Tudi »Piccolo«, ta »giftna krola« tržaškega socialnega življenja, je skrtil pri svojem poročilu svoje ultralaške krepeljčke in pokril to mednarodno družbo s plaščem svojih kapitalističnih interesov. Iz poročila namreč ni bilo nič razvideti, da bi bile na zborovanju zastopane različne narodnosti. »Edinost« je iz previdnosti — molčala, ne omenivši enega niti z besedico. Tu imamo zopet dokaz, kako so kapitalisti pri vsem svojem narodnjaštvu mednarodni, in da je proti tej mednarodni

kapitalistični zvezi na strani delavstva mogoča obramba edinole na podlagi krepke in zavedne mednarodne delavske organizacije. Kdor hoče na narodni podlagi se boriti proti mednarodnem kapitalu, ta je slepec ali pa nima čistih namenov z delavstvom.

Odhod zajema tržaška N. D. O. svoje vzore? Obljubili smo, da se povrtno večkrat k temu vprašanju. Evo dokumenta. Predpostavljamo, da je vsem znano, da smatrajo naši narodni delavci za svoje mojstre češke »narodne delavce«, da sklepajo debelo prijateljstvo s temi veličinami, s Klofačem, Chocem, Burivalom itd. Kdo so pa ti-le? To so »pravi češki ljudje«, ki smatrajo za svojo prvo nalogo, da pobijajo z vsemi sredstvi, tudi najbolj ostudnimi, češko-socialno demokracijo, ki se vežejo s češkim fevdalcem, klerikalcem, staročehom, sploh z vsako nazadnjaško strujo, samo da mečejo soc. demokraciji polena pod noge. Da, ti ljudje gredo še dalje. Oni sistematično kazijo soc. demokratom vsako stavko, ki jo uprizore. Svojo delavsko zavest zatajujejo s tem, da se vežejo s kapitalisti proti svojim sotrpinom delavcem, da še celo svojo slavnost narodnost vržejo v koš in se združijo z nemškim kapitalistom, samo da škodujejo soc. demokratom. V dokaz temu navedimo za danes le najnovejši slučaj: Nekoliko stotin broječe češko soc. dem. delavstvo (čevljarji) v tovarni nemškega kapitalista Papperja v Chrudinu na Češkem je uprizorilo stavko. Dobro so se držali in bi bili dosegli gotov uspeh, da jim niso pokvarili starke — krumirji iz vrst čeških narodnih delavcev. In s temi krumirji se bratijo slovenski »narodni delavci«. Že to dejstvo je dovolj, da jim lahko rečemo: povej mi, s kom hodiš in povem ti, kdo si! Toda mi jim na podlagi svojih izkušenj rečemo lahko še to, da ne hodijo zastoj v šolo k češkim »narodnim delavcem«.

V Rudolfovem se je ustanovila vplačevalnica splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo. Za predsednika je izvoljen sodr. Tonjet, progni mojster, za blagajnika pa sodr. Tvrđy, skladišni mojster. Delokrog vplačevalnice obsega progo od Novega mesta do Straže in od Novega mesta čez Trebnje do Št. Janža.

Zahvala.

Podpisana se zahvaljuje tem potom vsem darovalcem za znesek 54 kron 55 vin., katere je prejela od organiziranih železničarjev.

Marija Lakner.

Vsem prognim obhodnikom na znanje!

V nedeljo dne 20. t. m. ob 2 uri popoldne se vrši v Nabrežini sestanek te kategorije z dnevnim redom: 1. Položaj in zahtere prognih obhodnikov 2. Organizacija 3. Raznoterosti.

Vse krajevne organizacije od Št. Petra do Kormina in od Trsta do Nabrežine prosimo, da obvestijo v tem sestanku dotično kategorijo in da pošljejo delegate.

Ob 5. uri popoldne se vrši isti dan in v istem lokalu železničarski shod z dnevnim redom 1. Narasčajoča draginja in železničarji. 2. Raznoterosti.

Vršili so se sledeči shodi

in zborovanja

Ljubljana juž. žel. V petek, dne 4. t. m. smo imeli v društvenem lokalu shod premikačev, katerega so se udeležili skoro vsi premikači, kar dokazuje, da na južni postaji ni vse v redu in da imajo uslužbenci povoda biti nezadovoljni. Shod je bil sklican zato, da se volijo odposlanci na konferenco južno-železniških premikačev, ki se vrši dne 27. t. m. v Celovcu. To nalogo so zbrani hitro

rešili in enoglasno je bil določen sodrug Česnik delegatom. Pri točki: raznoterosti, je pa izbruhnila nevolja in videlo se je, da je na tukajšnji postaji že smodnik precej blizu ognja. Kako tudi ne?! Če uradništvo nima družega posla, nego šikanirati ljudi, potem je pač naravno, da ti ljudje zgube potrpežljivost in veselje do službe, kar je zopet le upravi in uslužbencem v škodo. Mož za možem so vstajali ter zahtevali besedo; njih pritožbe pa so bile v bistvu edine.

Nesrečni pragi na postaji, ki imajo nalogo spravljati službo podlag pri prosto stoječih vozeh, so oni faktor, katerega smatrajo ljudje za skrajno brezsmiselnost. Ne samo, da otežkočujejo službo, tvorijo tudi stalno nevarnost za uslužbence, za njih zdrave ude, da celo za njih življenje. Vse tozadevne pritožbe se enostavno ignorirajo in gospod načelnik je celo tako brezsrčen, da diktira zaradi teh »pragov« drakonične kazni. Kakor je bilo videti na zbranih, ni izključeno, da pride mogoče lep večer in gospodje izraznih pisarn z gospodom Potočnikom na čelu, bodo imeli prilike, poskušati težo teh podlagi, kar bi jim seveda od srca privočili. Ljudje so dobrodušni, radi delajo in žrtvujejo vse svoje sile podjetju, če pa vidijo, da merodajnim faktorjem ni na tem ležeče, da se služba hitro in redno vrši, potem bi bili seveda bedaki, če bi tlačani le zato, da imajo nekaterniki »špas«.

(Op. ured.) Mi hočemo stvar zasledovati in tudi poskrbeti za to, da v danem slučaju ne pridejo nedolžni uslužbenci na zatožno klop, temveč tisti, ki na vsak način hočejo in ze le nesreč. Opozoriti pa hočemo tudi ravnateljstvo, da se vsaj pouči za kakošne posledice pošilja svoje organe na progo in kako ti službo opravljajo. Ali pa morda dče za temi »pragi« kake beneficije?! Na južni železnici tudi to ne bi bilo izključeno.

Kot poročevalec je prevzel besedo sodr. Petrič, ki je na kratko pojasnil situacijo in na podlagi dosedanjih izkušenj dokazoval, da je skrajni čas, da se napravi konec nezdravim razmeram. Označil je razvoj vprašanja premogovnih premij od leta 1898 do danes in prišel do zaključka, da bo vsa zadeva rešena le tedaj v smislu želja prizadetih, če se bodo zanjo zavzeli prizadeti sami. Seveda ne na separatističnem stališču, temveč v okviru in s pomočjo splošne organizacije, ki je zopet le del svetovne armade brezpravnega proletarijata. Dejal je: Le ker je strojno osebje stalo predolgo na separatističnem stališču, le zaradi tega je stan strojnega osebja propadal vedno bolj, tako, da je danes v gmotnem oziru popolnoma poražen. Pozval je konečno navzoče na skupno in vstrajno delo nakar smemo pričakovati, da tudi nam še enkrat zasije milejše solnce.

Burno pozdravljen je nato povzel besedo sodr. Stöhler iz Trsta, ki je bil na ta shod posebno povabljen. Naslanjaje se na konkretne slučaje predgovornika, je ožigosal vladajoče razmere in kazal na uspešno delovanje personalne komisije, v onih slučajih, kjer so bili uslužbenci solidarni in so stali za svojimi zaupniki. Utemeljeval je potrebo zaupniškega sistema in na podlagi prilik dokazoval, da je v vsakem drugem slučaju uspešno delovanje izključeno. Uprava sama je spoznala dober vpliv tega sistema in resno razpravlja o osebnih vprašanjih le s zaupniki. Če se posamezni predstojniki temu ne morejo privaditi, potem je to pač neprilichno in je treba tudi take ljudi modernizirati. Vse bo pa šlo, če bomo solidarni in zaupali v svojo moč. Navedel je še celo vrsto primerov in nasvetov za razne slučaje in odgovarjal na stavljena vprašanja ter konečno obljubil zastopati zahteve ljubljanskega osebja na merodajnem mestu osrednje personalne komisije, ki bo bržkone v kratkem sklicana. Burno odobravanje je sledilo njegovim izvajanjem in splošna je bila želja, da nas sodrug Stöhler šeokrat obišče.

Dve uri trajajoči shod je zaključil nato predsednik sodrug Udovč, z pozivom na

skupno delo v korist posamezniku in splošnosti.

Ljubljana drž. žel. — V soboto, dne 5. t. m. je bil v gostilni Favai v Spodnji Šiški shod državnoželezniških profesijonistov. Povod k temu je dal v zadnjem času nastalo osebno nesporazumje med profesijonisti. Sodr. Petrič kot sklicatelj, je v kratkih besedah očrtal pomen shoda in nevarnosti, ki preté ne samo splošni organizaciji, temveč v prvi vrsti profesijonistom samim, če bodo, ti zadnji dopuščali, da se ugnezdijo v organizacijo osebna vprašanja, ki sploh ne bi imela igrati nobene vloge. Navzoči so mu pritrjevali in v kratkem se je razvila jako živahna in poučna debata, v katero je poseglo več sodrugov. Rešila so se posamezna vprašanja in nesporazumi in končni efekt je bil zelo povoljen. Navzoči so izrazili željo, da se prirejajo te vrste sestanki večkrat in vsaj vsaki mesec enkrat, ker se na ta način, onemogoči zahrbtno rovanje, ki vedno škodljivo vpliva na razvoj organizacije. Stvar podružniškega vodstva bo, te želje vpoštevati in jih tudi izvršiti. V prvi vrsti seveda je pa na članih samih, da realizirajo svoje želje.

Ljubljana. — Strojno osebje državne železnice je s premijami na premog v zadnjem času skrajno nezadovoljno. In kako tudi ne! Borilo se je vstrajno leta in leta, da si gmotno opomore in svoj materijelni položaj zboljša. Uprava je bila tudi prisiljena, dati nekaj koncesij, sedaj pa prihaja in mesec za mescem striže na postranskih zaslužkih, tako, da je osebje, glede zaslužka na ravno istem stališču, kakor je bilo pred gibanjem. Vse tozadevne prošnje in deputacije so bile brezuspešne in človek bi si skoro mislil, da se uprava naravnost norčuje iz svojih uslužbencev. Konečno je prišlo vendar osebje, katerega je 90% organizirana, do spoznanja, da bo vendar treba napraviti resen korak. Naročilo je podružničnemu vodstvu, da skliče tozadeven shod in nanj povabi člane personalne komisije, da le-ti situacijo sami vodijo in potem na merodajnem mestu store potrebne korake. Podružnica se je pozivu odzvala in sklicala za torek, dne 8. t. m. ob 10. uri dopoldne javen shod strojnega osebja, v gostilno Reininghaus v Spodnji Šiški. Udeležba je bila z ozirom od službene razmere povoljna in so se shoda vdeležili tudi južnoželezniški tovariši.

Dne 6. t. m. se je v Trziču dobro obiskan železničarski shod z dnevnim redom: 1. provizijski sklad in 2. lokalne zadeve.

Poročal je sodr. Prijatelj iz Nabrežine.

Velike demonstracije v Berlinu.

Berlin, 7. marca. Za včerajšnjo nedeljo je bila socialno-demokratska stranka napovedala shode in spreved kot demonstracijo za splošno in enako volilno pravico za pruski deželni zbor. Policijsko predsedništvo je vse to prepovedalo, a glasilo stranke »Vorwärts« je odgovorilo, da si delavci ne bodo dali krajšati pravice do ulice ter se pojdejo v množicah izprehajati v treptovski park. Policijski predsednik je potem izdal oklic v pravem pruskem policijskem tonu, ki prepoveduje tudi vsak izprehod in napoveduje, da se bo proti vsakemu pojavu množice nastopilo s silo. »Vorwärts« je odgovarjal, da se delavstvo z nobenim žuganjem ne bo dalo ugnati v kozji rog, ampak da se pojde izprehajati. V Berlinu se je splošno mislilo, da pride do prelivanja krvi. Toda spričo energije socialno-demokratskega delavstva je dobila policija še zadnje uro respekt. Treptovski park je bil od vseh strani zaprt in zastražen, kar je bila pač velika neumnost; tudi okrog cesarjevega gradu je bila taka straža, kakor da ga je treba varovati pred vojsko barbarov in po vojašnicah je bilo vojaštvo pod orožjem. Vendar ni prišlo do krvavih dogodkov. Policija ni mogla preprečiti, da se je na raznih javnih krajih zbralo na tisoče in tisočev

delavcev — vse skupaj cenijo na najmanj 150.000 ljudi — ki so z »izprehodom« s petjem in s klici demonstrirali za splošno in enako volilno pravico ter proti kancelarju in reakcionarnim strankam. Tupatam, kjer policija ni mogla zatajiti svojih provokatoričnih navad, je prišlo do neznatnih karambolov, sicer so pa socialno-demokratski voditelji sami skrbeli, da je vladal vzoren red. Demonstracija je napravila na vse kroge mogočen vtisk.

Berlin, 7. marca. Največja demonstracija je bila v »Tiergartnu«, kjer je bilo zbranih več kakor 30.000 ljudi s rdečimi zastavami. Pele so se delavske pesmi in nosili veliki plakati, slaveči splošno volilno pravico. Tukaj se je množica večkrat sprla s policijo, ki je aretirala nekoliko oseb. Na stopnicah parlamenta so delavci razvili rdečo zastavo in improvizirali kratak shod.

Berlin, 7. marca. Po deželi je bilo včeraj mnogo demonstracij za volilno pravico. V Solingenu je nastopala policija na konjih proti ljudstvu, ter je eno osebo težko, več drugih pa lahko ranila.

Razne stvari.

Železniška nesreča na Koroškem. Dogodila se je zopet nesreča na progi Sinčaves-Železna kapla. Odrgala se je 27. februarja velika skala, obsegajoča približno 9 kub. m., na velikem plazu med postajama Reberca in Miklačevo. Potegnila je seboj tudi dvoje manjših skal in veliko gramoza. Priletela je na železniški tir ter tam obležala in progo zelo poškodovala, tako da je bil na tej točki nekaj dni promet onemogočen. Potniki so morali brestopati. Na tem mestu je plaz zelo nevaren, ker se vadno spomladi in ob velikem deževju pečevje ruši navzdol čez železniško progo. Govoriti je le o sreči, da še ni do danes nikdar kaka skala priletela na mimoidoči vlak in vse skupaj prevrnila v potok Belo.

Cirilica na Hrvatskem. Nova hrvatska vlada je razveljavila vse Rauchove naredbe glede odprave, oziroma omejitve poučevanja cirilice v šolah.

Izdajatelj in odgovorni urednik *Josip Kopač.*
Tiska *Dragotin Priora* v Kopru.

prijatelj moj,

Gre na vsako pot z menoj!

**Ker se večkrat z njim krepčam,
Vedno zdrav želod'c imam**

Najboljše krepčilo želodca!

Sladki in grenki.

Pazite na pristnost!

Posebno na kolodvorih!

Postavno varovano.

Cvetka klerikalne poštenosti. Pred neka dnevi je prišel monsignore Drozd iz zapora, v katerem je sedem let kašo pihal, ker je poneveril 9 milijonov kron St. Vaclavske posojilnice v Pragi, kamor so najrevnejši sloji vlagali svoj krvavo prisluženi denar.

Ali bo »Naša Moč« kaj pisala o tem? Bržkone bode molčala, kakor vedno v takih slučajih. »Naša Moč« vidi pezdur v očesu svojega bližnjega, bruna v svojem očesu pa ne čuti.

Belokranjska železnica. Železniski minister se je odločil sprejeti pri zgradbi belokranjske železnice progo Semič — železniški predor pri Preloki — Črnomelj-Metlika, ki jo je bila priporočila komisija.

Osební vlak je zasul snežni plaz pri Everettu v združeni državi Washington. Najprej je vlak tako zavozil v sneg, da se ni mogel ganiti, sedaj ga je pa še od zgoraj pokrilo. Pomožni vlak so že odposlali.

Listnica uredništva.

Našim dopisovalcem!

Radi pomanjkanja prostora je moralo zaostati več dopisov in poročil, katere priobčimo v prihodnji številki.

Železničarji pozor!

V novi pekarni pri

Avg. Rosbach-u

v Nabrežini

blizu postaje

se dobi vsaki dan sveži kruh,
sladčice, sveže domače maslo in
surovo maslo po najnižjih cenah.

PAUL VRTAČNIK

— krojaški mojster —

— Kolodvorske ulice 26 —

— Dunajska cesta 47 —

— Ljubljana —

Priporoča se posebno gospodom
železničarjem v napravo uniform
— po niskih cenah. —

Kavarna

UNIONE

— TRST —

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov

— v vseh jezikih. —